

DOLENJSKI GLASNIK

STUDIJSKA KNJ
MIRANA JARCA
NOVO MESTO

Glasilno Socialistične zveze delovnega ljudstva okraja Novo mesto

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto — Izhaja vsako sredo — Posamezna številka 10 din — LETNA NAROČNINA 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 900 din oziroma 3 amer. dolarje — TEK RACUN pri Komunalni banki v Novem mestu št. 60-KB-16-Z-24

Stev. 4 (410) LETO IX.
NOVO MESTO, 29. JANUARJA 1958

UREJUJE uredniški odbor — Odgovorni urednik Tone Gošnik — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 30 — Poštni predal Novo mesto 33 — TELEFON uredništva in uprave št. 127 — Nenaročenih rokopisov ne vračamo — TISKA Casopisno podjetje »Slovenski poročevalci« v Ljubljani

VOLITVE NAJ OKREPIJO DRUŽBENO UPRAVLJANJE

Z razširjene seje okrajnega odbora SZDL Novo mesto

Mimo velikega napredka gospodarstva v našem okraju v preteklih štirih letih ni mogoče iti, kdor noče ostati navaden zabavljač. Res je, želja in predlogov je bilo mnogo več, kot jih je bilo mogoče uresničiti. Morda je bilo tu in tam tudi kaj narobe pri razdeljevanju družbenih sredstev, vendar to ne more zmanjšati splošnega napredka, ki je bil v teh letih daleč večji kot včasih v desetletjih. Nihče ne beži pred kritiko, vendar mora biti ta dobronamerna in je pri tem treba videti tudi uspehe.

To so bila vprašanja, o katerih so mimo drugih razpravljali na razširjeni seji okrajnega odbora Socialistične zveze v Novem mestu 22. januarja. Sejo je vodil predsednik okrajnega odbora SZDL JOŽE BORŠTNAR, ki je v uvodu orisal delo Ljudske skupščine tretjega sklica ter omenil vrsto zakonov, ki jih je sprejela. Med drugim je poudaril, da smo te zakone premalo tolmačili volivcem in članom SZDL. Mnogo manj bi bilo kritike, če bi bili ljudje sprotno poučeni o delu naših družbenih organov. Sedaj pred volitvami se je treba o vsem tem pogovoriti z ljudmi. Volitve v Ljudske skupščine naj bi bile v znamenju krepitve družbenega upravljanja in povezovalna vseh sil za skupni napredok. Prav gotovo imamo tudi težave, toda ne moremo jih reševati vseh hkrati. V komunalnem sistemu smo dosegli velike uspehe, enako v gospodarstvu in tudi v kmetijstvu. Prav je, da si o vsem natančno čistega vina, da presodimo, kaj moremo in česa ne moremo.

Predsednik OLO FRANČ PIRKOVIČ je udeležence seje seznanil z nekaterimi zanimivimi številkami in podatki o razvoju gospodarstva v okraju.

OB VODNIKOVI 200-LETNICI

V počastitev 200-letnice rojstva prvega slovenskega pesnika Valentina Vodnika, bo Studijska knjižnica Mirana Jarca v Novem mestu priredila v Prešernovem tednu posebno razstavo.

VREME

za čas od 31. I. do 9. II.

Nekako do 2. februarja suho oz. jasno in mrzlo vreme, v naslednjih dneh mraz. Zatem prehodne padavine in topleje, vendar še ni znano, če bo nastopila odjuga ali ne.

Notranjepolitični tedenski pregled

Proizvajalci - potrošniki

Ena izmed osnovnih nalog letošnjega družbenega plana in hkrati tudi ena osnovnih nalog perspektivnega plana je zagotovitev nadaljnje rasti življenjske ravnani. Po podatkih o našem gospodarstvu za lansko leto, se je v naši republici povečala osebna potrošnja za 15 odstotkov, za leto pa je po planu predvideno nadaljnje povečanje in sicer za 8 odstotkov. Poglejmo, kakšna materialna sredstva nam zagotavljajo, da bomo tako povečanje v resnici lahko dosegli. To vprašanje je prav sedaj dokaj aktualno, kajti na zborih volivcev ga lahko čisto slišimo. Nobenega dvoma ni, da zavisi predvideno povečanje osebne potrošnje v prvi vrsti od obsega in strukture naše proizvodnje. Zaradi tega bi ne bilo odveč opozoriti na dejstvo, da pri nas zadnje čase razmeroma veliko govorimo o življenjski ravnani, o povečanju osebne potrošnje, plačah itd., vse premalo pa razpravljamo o proizvodnih nalogah. V marsikaterem podjetju je postala sprejemanje letnega proizvodnega plana nekakšna formalnost, ki jo opravi v glavnem le tehnično osebje in morda bolj ali manj mimogrede še organi delavskega upravljanja. Delovni kolektivi pa pri sestavljanju plana vse premalo sodelujejo. To prav gotovo ni dobro, kajti nikakor ne smemo pozabiti, da nismo samo potrošniki, marveč še poprej proizvajalci in da prav od tega, od proizvodnje v

prvi vrsti zavisi, koliko bomo lahko potrošili. To velja tako za delovne kolektive v industrijskih podjetjih kakor tudi za združbenike in člane drugih gospodarskih organizacij. Sprejemanju proizvodnih nalogov bi treba posvetiti mnogo več pozornosti kot zadnje čase, to pa zaradi tega, ker lahko samo širša aktivizacija vseh, ki sodelujejo v proizvodnji, pripomore tudi k njenemu povečanju. Letošnji družbeni plan predvideva povečanje industrijske proizvodnje za 8 odstotkov v merilu naše republike in za 11 odstotkov v merilu vse države. Če to nalogo v celoti izpolnimo, se bodo temu primerno povečala tudi razpoložljiva blagovna sredstva za osebno potrošnjo. Razen tega pa je predvideno še nadaljnje povečanje uvoza blaga za osebno potrošnjo in sicer v merilu vse države za skoraj četrtino. Izvoz pa bo prilagojen potrebam notranjega trga. Že enostavna računica nam torej pokaže, da letošnji zvezni družbeni plan računa z veliko večjim porastom blagovnih skladov, kot pa je predvideno povečanje osebne potrošnje. Konkretno bodo porasle količine blagovnih skladov za 12 odstotkov bolj kot znašajo povečane potrebe osebne potrošnje. To povečanje naj služi na prvem mestu okrepitvi zalog in s tem tudi za stabilizacijo cen. V denarju se kažejo tri odnosi takole: kupni skladi naj bi narasli

ništvu, manj pa v ostalih panogah gospodarstva. Proračunska potrošnja pa se je v tem obdobju povečala le za 16 odstotkov, izdatki za državno upravo pa so se celo znižali za 2 odstotka. Zelo veliko smo v teh letih prispevali za razne komunalne gradnje. Samo za gradnjo stanovanj smo dali 357 milijonov, za elektrifikacijo podeželja 110 milijonov, za vodovode 400 milijonov itd. Za razvoj gospodarstva je šlo v teh letih skoraj štiri milijarde din. Brez teh gotovo ne bi bilo napredka. Velika sredstva smo v teh

letih dali za zdravstvo, šolstvo, za socialno varstvo, za šolanje otrok in drugo. Res pa je, da smo dosedaj premalo investirali v kmetijstvo, trgovino, gostinstvo in promet. Vsega pa tudi nismo dvigali obenem. Glavna naloga v tekočem letu in prihodnjih letih bo razvijati poleg kmetijstva tudi manjše obrate v krajih, kjer še ni podjetij. To so v našem okraju Kostanjevica, Mokronog, Trebnje in Žužemberk. Gre predvsem za taka podjetja, odnosno obrate, ki bodo zaposlovala žensko delovno silo. V tem pogledu smo dosegli že veliko storili. Podjetje NOVOTEKS, deloma NOVOLES, BETI v Metliki, Industrija perila v Novem mestu, Telekomunikacije v Semiču in Senterneju in druga zaposlujejo predvsem ženske.

Ne moremo povsod graditi velikih tovarn, ker ni za to surovin, dovolj pa je pogojev za manjše predelovalne obrate. V teku so prizadevanja, da posamezna velika podjetja prenese del svoje proizvodnje v naš okraj. V načrtu je, da bo Kostanjevica dobila manjši obrat Industrije perila, v Mokronogu bo stal obrat Telekomunikacij, v Žužemberku pa obrat pletiljstva. Tudi v občini Trebnje bo zgrajen industrijski obrat, ki bo navezan na surovine iz kmetijstva.

Razumljivo je, da bodo ti in ostali načrti za nadaljni razvoj našega gospodarstva odvisni od skupnih naporov in prizadevanj. Prav v pripravah na letošnje seje je treba o vsem tem pogovoriti. Predvolilni sestanki članov SZDL in zbori volivcev naj bodo v znamenju razgovora o prehojenji poti in načrtih za nadaljnjo razvijanje gospodarstva in družbenega upravljanja, volitve same pa mobilizacija vseh sil za še hitrejši napredok.

Temelji za nadaljnjo izgradnjo

Občinska konferenca ZK v Črnomlju

Med zadnjimi v okraju je bila letna konferenca Zveze komunistov v občini Črnomelj. Od konferenc, katerih smo se udeležili, pa je bila to ena najboljših. Komunisti črnomljske občine so kritično in iztrpno ocenili celotno dosedanje delo v občini in vlogo komunistov pri tem delu ter sprejeli smernice za delo v bodoče. Konferenci so prisostvovali tudi člani CK ZKS Niko Silih in Jože Borštnar sekretar občinskega komiteja ZKS, Novo mesto, Jože Ravbar in predsednik obč. LO Semič Franc Kapš.

Tako v poročilu kot v razpravi so na konferenci posebno poudarili gospodarski razvoj občine. Pri tem so ugotovili, da so bili v industriji in obrti doseženi lepi uspehi. Tudi v kmetijstvu so zabeležili napredok, vendar premajhne.

Vrednost bruto proizvodnje je v občini porasla v treh letih od 1.189 milijonov, na 1.919 milijonov din, narodni dohodek pa od 624 milijonov leta 1955 na 679 milijonov v letu 1957. Za razvoj industrije je bilo investirano 625 milijonov din, od tega v BELT 460 milijonov din. Tudi za kmetijstvo, zlasti za nakup strojev in orodja so bila dana precejšnja sredstva. Za komunalna dela je bilo porabljeno v tem času 22 in pol milijonov dinarjev.

Dogodki v Belsadu so bili opozorilo vsem organom za večjo budnost nad podjetji. Ta se je pokazala koristna. Podjetja so se uredila in poslujejo aktivno ter ustvarjajo sredstva za povečanje proizvodnje.

V nekaterih manjših podjetjih pa je še očita ozkost. Zadovoljujejo se, da poslujejo brez izgube, da dobe polne plače, ne mislijo pa nič na okolico v kateri žive, ne skrbijo za povečanje proizvodnje in za zaposlovanje novih delavcev. To zavira napore občine za hitrejši gospodarski razvoj. Eno takih podjetij so omenili — Mizarstvo za drugo, ki v osmih letih ni dosegla večjega napredka, čeprav ima vse pogoje za to.

Otonu Zupančiču v počastitev

Studijska knjižnica Mirana Jarca v Novem mestu je ob 80. obletnici rojstva Otona Zupančiča priredila knjižno razstavo njegovih del. Razstava obsega Zupančičeve samostojne izdaje, ponatis in prevode Zupančičeve poezije v tujih jezikih. Predstavi pa ga tudi kot prevajalca. Razstava je popolna, razen dveh knjižic: Pačič Poljanec in Lahkih nog naokrog. Obe knjižici Studijska knjižnica odkupi.

127 novih

naročnikov je v minulnem tednu pridobil Dolenjski list. Veliko zaslug pri tem imajo naši sodelavci in pokrivalni poštarji, ki se prizadevno trudijo, da bi to priljubljeno glasilo Dolenjec imelo čim več naročnikov. Vse, ki nam pomagajo pridobiti naročnike, prosimo, naj bodo tudi v februarju tako prizadevni!

Novomeški zimski motiv

Kritični do samega sebe

»Teško je govoriti o delu komunistov, ne da bi hkrati razpravljali tudi o delu ostalih organizacij ter o življenju in delu v občini,« je poudaril na občinski konferenci ZKS Straža—Toplice sekretar Jože Stok.

Na konferenci so obdelali organizacijsko plat organizacije ZK in razpravljali o številnih problemih v občini. Pri reševanju teh problemov bi morali biti komunisti na čelu vseh. Pohvalili so mladinski organizaciji v Pod-

turnu in Dol. Straži ter taborniško organizacijo. V bodoče se morajo komunisti odločneje boriti za gospodarski napredok občine in za reševanje številnih problemov. Več pozornosti je treba posvetiti trgovini in gostinstvu, organiziranju menze za delavce in uslužbence, pomagati ljudem, ki pomoč iščejo in potrebujejo, dati pobudo za ustanavljanje obrtnih podjetij, po katerih je potreba čedalje večja. Mnogo komunal-

nih vprašanj bi lahko rešili s skupnimi močmi in dobro voljo. V razpravi so govorili tudi o kulturno prosvetnem delu v občini, ki ga je treba okrepiti. Delegati so tudi načeli vprašanje odnosa nekaterih direktorjev do delavcev in obratno ter nekaterih ljudi, ki več škodujejo kot koristijo. Te stvari bi bilo treba enkrat spraviti na čisto. Konferenca je pokazala potrebo po enotnejšem in uspešnejšem delu komunistov v vsem družbenem življenju, po vključevanju novih članov v vrste ZK, kar je bilo doslej preveč zanemarjeno. Konferenci sta prisostvovala član CK ZKS Adolf Arigler in članica okrajnega komiteja ZKS Novo mesto tovarnišča Ema Musar, ki sta tudi sodelovala v razpravi.

Odprava okrajev v Črni gori

Po sklepu ljudske skupščine LR Črne gore so 31. decembra 1957 prenehale pristojnosti petih okrajnih ljudskih odborov. Večidel pristojnosti dosedanjih okrajev so prenesli na 28 občinskih ljudskih odborov. Med drugim bodo občinski ljudski odbori razpolagali tudi z vsemi okrajnimi skladi.

Še je čas!

Da boste lahko zadeli katerega od 111 dobitkov velikega nagradnega žrebanja Dolenjskega lista, ki bo v začetku marca, morate do 31. januarja plačati naročnino za list — za celo leto (480 din) ali za pol leta (240 din). Ta pogoj velja za stare in nove naročnike!

I. Naročniki, ki bodo o pravnem času plačali celoletno naročnino, bodo lahko zadeli:

- Moped »Collibri« — Sobno garnituro (kavč z mrežo, mizica, 2 foteljska) — Šivalni stroj »Mirna« — 3 m kangarna — Sodtek najboljšega cvička — 2000 zidakov — 3 tone premoga kosovta — 5 metrov bukovih drv — 1 par čevljev — 1 par škornjev — 10 dni kompletne penziona v Smarjeških Toplicah — 10 dni kompletne penziona v Dolenjskih Toplicah — Garnituro moškega perila — Garnituro ženskega perila — Živega prašička — Kolekcijski izdelki Destilacije Mirna — Otroško letno bluzo.

II. Naročniki, ki bodo plačali polletno naročnino, pa bodo lahko zadeli lepo knjigo!

Torej: plačajte naročnino do 31. januarja!

Ob VI. kongresu Ljudske mladine Jugoslavije

Važen mejnik

Cez tisoč delegatov iz vseh krajev Jugoslavije in gostov iz vseh delov sveta se je zbralo v teh dneh (od 27.—29. janu, arja) v Beogradu, da bi po štirih letih zopet s pravih zasidom mladih razpravljali o mnogih vprašanjih, ki so danes v ospredju zanimanja mlade generacije in napravili še eno črto pod dolgo vrsto uspehov, kateri so morali rezultirati v pomembni aktivnosti, ki jo je Ljudska mladina razvila v svojem dosedanjem delu. Ni naključje, da beseda mladih vzbuja podvojeno zanimanje prav v zadnjem času, ko se mladina vse aktivneje vključuje v upravljanje podjetij in ustanov, zato bo tudi sedanjí vsejugoslovanski mladinski kongres med svojimi najvažnejšimi problemi skušal zagotoviti nadaljnji razvoj mladine v njenih težnjah, da s čim večjo odgovornostjo sodeluje pri upravljanju svoje dežele.

Kot vsak predkongresni čas je tudi ta minil v znamenju velikih naporov vseh naših organizacij, da bi čim uspešneje utrdile svoje delovanje, saj je zimski čas še posebno primeren za poživitev vseh vrst dejavnosti, ki so mladim pri srcu. Res je, da je prav VI. kongres LMJ letos povzročil takorekč obnovo »dnevni red« našega mladinskega dela, saj smo imeli svoje okrajne in občinske konference takoj na začetku »sezone«, vendar po dosedanjih rezultatih sodeč ta preokret ni bil brez pozitivnih posledic. Mladinske organizacije so namreč že takoj v začetku razvile močno organiza-

cijno aktivnost in le redke so organizacije, ki tega trenutka niso izkoristile za poznejše vsebinsko bolj poglobljeno in pestro delovanje. Tako stanje pa ni samo rezultat zgodnjega začetka v delu naše organizacije, pač pa tudi podvojeno skrbí vseh političnih sil pri nas, ki so zlasti v lanskem letu izredno uspešno podprle mladino v njenih težnjah za čim večjim deležem pri naši samoupravi. Brez dvoma je novomeška mladina v tem pogledu napravila občuten korak naprej in to do jstvo, tudi vodi na okrajni konferenci izbrane delegate, da na kongresu podpro vsa tista načela, ki bodo mladega človeka pripeljala na pot zavestnega graditelja socializma. Vse tiste misli in zaključke, ki jih bo prispeval k razvoju mladinskega gibanja sedanjí kongres, pa bodo delegati in pozneje vsa mladina lahko uspešno vključili v program svojega vedno pestrega dela. Zato ni odveč želja, da bi na tem največjem zboru jugoslovanske mladine čim uspešneje zaključili delo in nadaljnji napotki bodo nedvomno mnogo koristili vsej naši mladini in tudi tistim, ki so ji prijatelji in dragoceni svetovalci. VI. kongres bo zato važen mejnik v našem nadaljnjem delu. —jh

Pred novimi nalogami

»Skrb za razvoj otrok padlih borcev, je ena od osnovnih nalog organizacije ZB — to bi bil v enem stavku povzetek razprave na občnem zboru pododpora ZB v Sentjernej. Mnogo so na občnem zboru razpravljali tudi o organizacijskih vprašanjih in ugotovili, da je bilo de-

lo posameznih odbornikov skrajno malomarno in zato je organizacija bila v preteklem letu nedelavna. Novi odbor, ki je bil izvoljen, čakajo velike naloge. Potrebno je zbrati življenjske padlih borcev iz območja sentjerneške občine ter primerno urediti in predelati pokopališča in grobove padlih partizanov. V letošnjem letu je predvideno, da se uredijo skupne grobnice na pokopališčih v Šmarju, Grobljah in Otoku. Dosej so bili partizanski grobovi vedno najslabše urejeni in so bili celo pomejri, da so bila na teh grobovih smešna. Organizacija ZB je lista, ki mora skrbeti, da bodo ti grobovi najlepše urejeni in okraseni. S pripravami za volitve v republiško in zvezno ljudsko skupščino smo v sentjernejski občini začeli v četrtek 16. januarja. Zbora volivcev, ki je bil na ta dan v volilni enoti Sentjernej — Smalča vas se je udeležilo okoli sedemdeset volivcev. Na zboru smo izvolili delegate za kandidacijsko konferenco in člane novega šolskega odbora za isto volilno enoto. —SC.

Naš obisk

»Zdaj se vozim kar brez tablice, pa me še nihče ni ustavil,« je povedal Jože in urno zabadal vilice v porcijo oljnatega fižola. »Kaj pa, če te kdo dobi?« »Saj ga nimim v soboto registrirati, do takrat pa ne bo site,« se je nasmehnil. Franci in Tone, ki večerjata z njim skupaj, mu kar malo zavidava njegovega črnega »dekavca... Nato so segli po skodelicah z belo kavo. »Kako pa ste kaj zadovoljni s tole vašo menzo?« sem jih pobaral, ko sem videl, da se jim po izdatni večerji nekaj časa kar ne ljubi odpraviti domov. Tone je povedal: »Hrana je dobra. Za to ceno ne bi nikoli tako jedli. Samo včasih, kadar ravno dobimo pošiljko CARE, se v naslednjih dneh njena sled premočno vleče skozi jedilnik...«

»Najraje imam palačinke,« je pripomnil Franci, »samo sedaj jih že dolgo časa nismo imeli...« »... čeprav delamo v kuhinji od štirih zjutraj do pol devetih zvečer. Za 320 abonentov je 7 uslužbenk res premalo,« je povedala upravnica dijaške menze, tov. Roza Peroci. »Imamo otroke iz osnovne šole, vrtca, učence v gospodarstvu, trgovsko šolo, gimnazij in smo tako največja okrajna ustanova te vrste.« »Dela vam torej res ne more zmanjkati, kaj pa drugi problemi?« »Najhuje je, da ne plačujemo vsaj redno mesečnega prispevka. Včasih so doma rešeni in fant lahko da za hrano samo vajensko nagrado, ostanek pa mu iz meseca v mesec raste v

dolg, ki ga najbrž ne bomo mogli nikoli izterjati. Pravi, da bo oče spomladi kaj prodal in da bo potem že poravnal. Mi pa tako včasih ne moremo niti plač dobiti. Letos smo precej računali na pomoč CARE, pa je do sedaj ostalo samo pri obljubah.« »Koliko pa dobite podpore od ustanov in oblasti?« »Precej pomaga Rdeči križ, lani pa smo dobili po sto tisoč tudi od Socialnega zavarovanja in občine. Težave imamo s kalkuliranjem, ker so cene tako zelo nestalne. Iz socialnega četa pa ne moremo ziskati cene prehrani, čeprav ne pridemo nikoli do nagrad, ki bi jih naše uslužbenke brez dvoma zaslužile.« »Kako pa kaj abonenti?« »Tisti najbolj revni, ki dobivajo socialno podporo, so najbolj težbirni: ne marajo mlečnega riža, jesprenja, skratka nobene stvari. Dekleta iz administrativne šole pa jokajo pred prefektom, češ da ne morejo nigrado, ostanek pa mu iz meseca v mesec raste v

dega človeka pripeljala na pot zavestnega graditelja socializma. Vse tiste misli in zaključke, ki jih bo prispeval k razvoju mladinskega gibanja sedanjí kongres, pa bodo delegati in pozneje vsa mladina lahko uspešno vključili v program svojega vedno pestrega dela. Zato ni odveč želja, da bi na tem največjem zboru jugoslovanske mladine čim uspešneje zaključili delo in nadaljnji napotki bodo nedvomno mnogo koristili vsej naši mladini in tudi tistim, ki so ji prijatelji in dragoceni svetovalci. VI. kongres bo zato važen mejnik v našem nadaljnjem delu. —jh

Si pripravami za volitve v republiško in zvezno ljudsko skupščino smo v sentjernejski občini začeli v četrtek 16. januarja. Zbora volivcev, ki je bil na ta dan v volilni enoti Sentjernej — Smalča vas se je udeležilo okoli sedemdeset volivcev. Na zboru smo izvolili delegate za kandidacijsko konferenco in člane novega šolskega odbora za isto volilno enoto. —SC.

Rudarji o pokojninskem zavarovanju

Sindikalna podružnica Rudnika Kanjarica je organizirala množično tolaženje in razpravo o novem zakonu o pokojninskem zavarovanju. Nova pokojninska določila je tolažila upravnik podružnice Zavoda za socialno zavarovanje v Črnomlju tov. Leopold Kolbezen. Obravnavanje te zanimive teme je privabilo poleg številnih še aktivnih rudarjev tudi 14 rudarskih upokojencev, ki so bili za tolaženje in pojasnila na številna vprašanja zelo hvaležni. Sklenili so, da bo sindikalna podružnica posredovala pri

Nov občinski komite v Črnomlju

Na letni konferenci ZKS v Črnomlju 23. januarja so izvolili 40 delegatov za okrajno konferenco ZKS, 19-članski občinski komite ZKS, tričlanski nadzorni komitej in enega delegata za VII. kongres ZKJ. Za sekretarja občinskega komiteja ZK je bil izvoljen Milan Ravbar, za delegata za VII. Kongres pa Franc Kočevar.

Obvestilo

Seja Glavnega odbora Prešernove družbe bo v torek 11. februarja ob 19. uri dopoldan z naslednjim dnevnim redom:
1. Poročilo tajništva;
2. Snučajnosti.
Seja bo v Klubu ljudskih poslancev v Ljubljani, Puharjeva 1.
Člane, poverjenike in odbornike vabimo, da pošljejo svoja mnenja o delu Prešernove družbe in konkretne predloge vsaj do 1. februarja na naslov: Prešernova družba, Ljubljana, Erjavčeva c. 14/a.
Tajništvo

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Pred dobrim mesecem je bil 43-letni general Marcos Perez Jimenez, predsednik in diktator Venezuele, ponovno »izvoljen« za nadaljnji pet let. Za diktatorja in njegovo kliko je res vse kazalo najbolje: tajna policija je budno pazila na najmanjše znamenje nepokorščine, upor ni bil verjeten, z dolarji pa, ki so bogato pritekali v deželo od bogatih petrolejskih vrelcev, si je vladajoča skupina pridno trpala žepo.

Vladni krogi so bili tako samozavestni, da niti niso skrivali tega, kako so organizirali »volitve«. Notranji minister Laureano Vallentilla Lanz je na primer poklical k sebi tuje novinarje dve uri potem, ko so se končale »volitve«. Medtem ko je v kotu njegove sobe televizijski oddajnik kazal, kako komisija za preštevanje glasov odpira prvo v skrinjico, je minister že sporočil, da so državljani v ogromni večini glasovali za Perez Jimenez. Ves čas je ležala na mizi velika ministrova pištola.

Toda ta samozavest ni bila upravičena. Prvi poskus upora nekaterih mornariških oficirjev v Maracaju in Los Tequesu takoj po Novem letu je sicer spodletel, toda upor je tako rekoč visel v zraku. Množili so se spopadi s policijo, pred nekaj dnevi pa je prišlo do krvavih spopadov med pristajši bivšega diktatorja in njegovimi nasprotniki, med katerimi je bilo najmanj štiri sto mrtvih, če ne štejeemo številnih pripadnikov tajne policije, ki jih je ljudstvo linčalo kljub varstvu vojske, ko je vdrlo v poslopje »Seguridad Nacional«, kjer so se pripadniki Jimenezove tajne policije upirali do zadnjega.

Venezuela je južnoameriška država,

ki leži na skrajnem severnem delu celine. Na Zahodu meji na Kolumbijo, na vzhodu na Britansko Gviano, na jugu pa na Brazilijo. Od leta 1950 se je narodni dohodek skoraj podvožil in dosegel skoraj šest milijard dolarjev. Tudi proizvodnja nafte se je skoraj podvojila in znaša zdaj 2.700.000 sodčkov na dan. Najmanj dve tretjini petrolejskih vrelcev sta v rokah ameriških družb iz ZDA, ki so začele z veliko naglico vrtni vedno nove vrelce posebno po suški krizi. Število vrel-

EN DIKTATOR MANJ

cev tako naglo narašča, da se utegne po mnenju strokovnjakov proizvodnja povečati spet za 85 % do leta 1966. Izvoz nafte prinaša deželni na leto okrog dve milijardi dolarjev ali 95 % od celotnega izvoza. Toda kljub temu je bil odstotek za prosvetne namene v državnem proračunu (5,4 %) eden izmed najmanjših v državah Latinske Amerike.

Položaj, ki je nastal po izgonu Jimenez, je vsekakor zelo poučen, čeprav je še nerazčiščen. Jimenez je zbežal k svojemu pajdašu Trujillo, diktatorju Dominikanske republike, tako da sta ostala zdaj še dva vojaška diktatorja: Batista na Kubi in general Stressner v Paragaju. V Venezueli pa sta se izoblikovali dva sili: tradicionalna vojaška junta, ki je prevzela oblast v roke (kot se po navadi dogaja v teh državah), in domoljubna junta, ki združuje vse stranke, gibanja in politične osebnosti in je pripravljena izvesti državni udar. Kakaj vojski so še do zadnjega paktirali s

Jimenezom in mu tudi omogočili pobeg. Domoljubna junta je že zahtevala od vojske junte med drugim: enako zastopstvo vojskih in civilnih osebnosti v vladi; osvoboditev vseh političnih zapornikov in vrnitev vseh političnih emigrantov; takojšnje svobodne volitve; zaplomba imetja vsem tistim, ki so se ga politično protekcije pridobili. Vojaška junta nerada sliši vsaj nekatere izmed teh zahtev. Le pod pritiskom je sprejela v začasno vlado dve osebnosti domoljubne junte in odstranila dva Jimenezova človeka iz nje.

Kaj pa Američani? Razvoj dogodkov v Venezueli jim očino ni všeč. Trditelj sicer ne morejo, da so bili nedavni dogodki plod komunistične zarote, pač pa poudarjajo, da je tak položaj ugoden za komunistično dejavnost, Američke družbe so investirale v venezuelske petrolejske vrelce kake tri milijarde dolarjev, ameriško zunanje ministrstvo pa je odrezavo in naravnost povedalo, da ne bo trpelo nobenih motenj pri proizvodnji nafte. Uradni ameriški politiki zdaj očitalo, da je preveč podpirala bivšega diktatorja. Zato je pričakovati, da bodo ZDA malo počakale in se skušale dogovoriti z vojaško junto, iz katere se utegne spet pojaviti kak diktator. Tega pa noče domoljubna junta. In zato je Venezuela danes na razpotju. Diktatorjeve sile, hkrati pa je doslej držalo — kar Američani zdaj ponovno poudarjajo — da se v Venezueli ni še nihče obdržal, in domoljubna junta, ki združuje vse stranke, gibanja in politične osebnosti in je pripravljena izvesti državni udar. Kakaj vojski so še do zadnjega paktirali s

Več skupnega dela S konference Okrajnega sindikalnega sveta

Sindikati so preveč odtrgani od splošnega življenja komun. Problemi komunice so problemi vseh občanov in tako tudi sindikatov. Delovni kolektivi in sindikalne podružnice premalo povezujejo svoje delo z delom komunice in obratno. Le v skup-

nem delu bo mogoče rešiti številne probleme, ki jih poraja družbeni razvoj. Vprašanje cenene in izdatne prehrane zaposlenih, prevoz na delo in z dela, pomoč zaposlenim ženam, zmanjševanje delovnih nezdog, ki so v porastu, potreba po stalnem izobraževanju članov delavskega samoupravljanja, kako pomagati delovnim invalidom do prvih delazmožnosti in še več drugih problemov so obravnavali na letni konferenci Okrajnega sindikalnega sveta Novo mesto 19. januarja. Konferenca je udeležilo nad sto izvoljenih delegatov sindikalnih podružnic in nekaj vabljениh predstavnikov političnih organizacij, pa tudi sekretar okrajnega komiteja ZKS Jože Borštnar in predsednik OLO Franc Pirkočič. Pogrešali smo na konferenci predstavnik zborov proizvajalcev.

Kratke iz RAZNIH STRANI

Prvi sekretar CK KP ZSSR Nikita Hruščev je v Minsku govoril o mednarodnih odnosih in ponovno zahteval pogajanja med Vzhodom in Zahodom ter sklicanje sestanka najvišjih državnikov. Po njegovem so dozorla šteje vprašanja: takojšnja ustavitve poskusov z atomskim orožjem, prekinitev hladne vojne, zmanjšanje oboroženih sil v Nemčiji in nekaterih drugih evropskih državah, vzpostavitve brezotroškega pasu v Srednji Evropi, položaj na Srednjem vzhodu in poživitev trgovine med Vzhodom in Zahodom.

V Ankari so se začeli turko-britanski razgovori o Cilpru. Pogajanja se izvajajo in britanski zunanji minister. Hkrati je prišel v Ankaru tudi ameriški zunanji minister Dulles, ki se bo udeležil konference držav bagdadskega pakta (Velika Britanija, Turčija, Irak, Iran, Pakistan in deloma ZDA).

Prvič v zgodovini ZDA je ameriška vlada pripravila Kongresu, naj sprejme zakonski osnutek, po katerem bi imela vlada široko nadzorstvo nad sindikati. Vlada je izrabila javno razpoloženje, ki je nastalo ob nedavno odkritih primerih korupcije in zastraševanja v sindikatih za to, da je udarila po sindikatih. Sindikalni voditelji trdijo, da pomeni novi zakonski osnutek splošen napad na sindikate.

Ameriška vlada huje pripravila več ukrepov in diplomatskih korakov, da bi preučila možnosti za nadaljevanje razorožitvenih pogajanj. S tem naj bi ameriška vlada tudi zaradi tiska, ki trdi, da ZDA ne marajo slišati o pogajanjih in potemtakem o ublavitvi mednarodne napetosti.

Pred odhodom iz Washingtona na novo dolžnost je sovjetski veleposlanik Zarubin zaprosil za obisk pri podpredsedniku ZDA Nixonu, kar je povzročilo rahlo presenečenje. Razgovor je trajal kakih štiri deset minut in Nixon je potem izjavil, da nista govorila o diplomatskih zadevah, pač pa o možnostih razširitve nediplomatskih odnosov med ZDA in ZSSR. Tujak so mislili turistični obiski, obiski znanstvenikov in kulturnih delavcev, zamenjava tiska, radijskih, televizijskih in filmskih sporov in tako dalje.

NAROČAJTE IN SIRITE DOLENJSKI LISTI

PRASIČJEREJCI POZOR!
Ce saklanih praščev ne boste odrili, bo to škodilo vašemu šepu, zato prašiče oderite in odnesite kozo zbiralnici «KOTEKSA», ki vam bo plačal lepe denarce!

Pojasnilo

V članku »Smarjeta spominu borcev«, ki smo ga objavili v našem listu 15. I. 1958, piše med ostalimi, da je imel odbor ZB v Smarjeti težave pri nabavi peska zaradi nerazumevanja nekaterih privatnikov. To pa ni točno, ker je imel odbor težave zaradi dobave peska samo z upravnikom Kmetijsko-gospodarskega posestva v Družinski vasi.

S prevozi bi rešili več problemov

Pobudo, da bi pričeli organizirati prevoze delavcev iz tistih oddaljenih krajev, kjer ni železnice, je dal Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Novem mestu že lani. Bilo je že nekaj razgovorov, vendar ta pametni predlog doslej še ni uresničen. Ugotavljamo, da je storilnost

Revolucionarno valovanje na Dolenjskem pod vplivom Oktobrske revolucije

25. marca 1919 je socialdemokratska stranka ponovno sklicala shod v Petrovi vasi. Čeprav so klerikalci agitirali, da bo prišel Antikrist, ki bo vzel kmetom zemljo in odpravil vero, je na shod prišla množica kmetov. Zborovalci so na shodu razkrinkali šušterščijskega klerikalnega žunana Graha in »vse vprek izražali željo, da bi se podobni shodi vršili čim pogosteje, saj se je ljudstvo že do dobrega naveličalo svojih dosedanjih voditeljev.« (»Napreje«, 27. III. 1919; »Ljudski glas«, 4. IV. 1919.) V ponedeljek 21. aprila 1919 je na Vinici prišlo do znanih revolucionarnih dogodkov, ki so imeli velik odmev v sami Beli krajini in po vsej Sloveniji... Zatem so klerikalci začeli prirejati shode, da bi pomirili ljudi. Dne 11. maja so sklicali shod v Petrovi vasi, na katerem je govoril bivši kurat kaplan Jalen. Zbrala se je res velika množica, toda zborovanje se je spremenilo v »igro, kakršno navdušeni kaplanček gotovo ni pričakoval. Komaj je začel govoriti, takoj je začelo razjarjeno ljudstvo protestirati. Je pač tako, gospod kurat, in ne pomaga prav nobeno mazilo in nobene limanice. Ljudstvo vas več ne mara, zato je zastojni vsak trud. Ostanite v cerkvi in spovednici, na shode se pa ne prikažite več, sicer se vam zna pripetiti še kaj hujšega... Zupan Grahek

in začel dopisovati v socialistične časopise. »Ljudski glas« je 25. julija 1919 objavil njegov prvi dopis iz Semeča, v katerem je opisal nezadovoljstvo kmetov, ki žele »pristopiti h krajevnim organizacijam JSDS, če se bi ta že vendar enkrat ustanovila«. Hkrati je »Ljudskemu glasu« poslal seznam naročnikov, ki jih je nabral za ta socialistični tehnik.

Kmalu nato je Hoenigsman pripravil shod, ki je bil 21. septembra 1919 na vrtu gostilne Sepaher v Semeču. Tam se je zbralo okrog 100 kmetov. Shodu je predsedoval Hoenigsman, govorila pa sta Klemenčič in Fabjančič iz Ljubljane. Po shodu se je 35 ljudi takoj vpisalo v Jugoslovansko socialnodemokratsko stranko, na kar se je vršil ustanovni občni zbor krajevne organizacije JSDS. (»Ljudski glas«, 10. X. 1919.)

Za predsednika JSDS je bil izbran Ignac Dravinc, kmet s Kala, za tajnika delavca Matija Pečavar, ki se je iz ruskega ujetništva vrnil z revolucionarnimi idejami, blaginje je postal Anton Drganec iz Semeča, odborniki pa Ivan Malnarčič, kmet iz Mladice, Ferdinand Stezinar, delavec iz Semeča, in Anton Nampel, čevljar iz Vapče vasi. Hoenigsman ni prišel v odbor, ker se je pripravil za odhod iz Semeča.

V začetku novembra 1919 je moral Hoenigsman za tri mesece na orožne vaje, sredi februarja 1920 pa ga je JSDS pozvala v Ljubljano za tajnika ustanovljajoče se Kmečko-delavske zveze. Nato je kot poklicni organizator sodeloval pri or-

ganiziranju socialističnega gibanja med kmeti po raznih krajih Slovenije, zlasti pa še v Beli krajini. (A. Hoenigsman).

V nedeljo 28. marca sta Hoenigsman in Novšak, strokovni tajnik usnarjev, prišla v Semeč. Na vrtu gostilne Sepaher sta govorila na ljudskem shodu in iz krajevne JSDS ustanovila prvo organizacijo Kmečko-delavske zveze v Beli krajini. (»Napreje«, 27. III. 1920.)

Druga belokranjska organizacija Kmečko-delavske zveze se je ustanovila v Gradacu, kjer jo je pripravil kovač Ivan Doltar iz Gradaca. Čeprav so nasprotniki potrgali lepake, se je 5. aprila 1920 pred gostilno Potočnik v Gradacu zbralo okrog 200 kmetov, da se shod ni mogel vršiti v gostilni, ampak je bil kar na prostem. Na shodu je govoril Hoenigsman, ki je razkrinkal domače vojne dobičkarje. Po shodu se je ustanovila podružnica KDZ, v katero se je precej vpisalo 22 članov. »To je lep uspeh in dokaz, da postaja tudi Gradec rdeč.« (»Ljudski glas«, 14. IV. 1920.)

Gradaški vaški mogotci so Hoenigsmana ovadili, da je hujskal proti kralju. Zaradi tega je moral iti skoraj polovica ljudi iz Gradaca na zasiljanje v Črnomelj. Vendar pa do procesa ni prišlo, ker so se takratni oblastniki zavedali, da bi s tem še bolj razburili ljudi.

Medtem je levica izstopila iz oportunistične JSDS in ustanovila Delavsko socialistično stranko za Slovenijo (komunistično), ki je pristopila h Komunistični

stranki. Desničarska JSDS je v svojih rokah obdržala vodstvo Delavsko-kmečke zveze in Hoenigsman kot njen tajnik je ostal v JSDS ter za seboj polegnil večino svojih zaupnikov po Beli krajini, zlasti v Semeču in Gradacu.

Precejšen del socialističnih pristajšev v Beli krajini je tedaj zapustil JSDS in se pridružil Komunistični stranki. Najvidnejši zaupnik Komunistične stranke je bil Janez Panjan, posestnik v Čudnem selu pri Črnomlju, ki je bil na volitvah v ustanovljajočo skupščino 28. novembra 1920 kandidat s splošnimi pogoji na listi Komunistične stranke.

Čeprav je bilo belokranjsko ljudstvo še vedno revolucionarno in skoraj enodušno za republiko, niso niti komunisti niti socialisti od maja do konca oktobra 1920 po Beli krajini prirejali nikakih shodov. Zgahnili so se šele v predvolilni kampanji novembra 1920.

Tudi tedaj so komunisti močno zamerili politično delo. Dne 7. novembra so priredili neuspešen shod v Metliki, uspešneje agitrali po viniški občini in 21. novembra priredili shod v Črnomlju. Takrat je bil v Črnomlju najprej klerikalni shod. Večina kmetov je bila sploh proti meščanskim strankam. Klerikalnim govornikom so se je posmehovali in nato ostali na komunističnem shodu, ki je bil v isti dvorani. Shod je vodil Panjan iz Čudnega sela, govoril pa je Lovro Klemenčič iz Ljubljane. (»Rdeči prapor«, 24. XI. 1920.)

Temelji za nadaljnjo izgradnjo Iz Črnomlja in okolice

(Prenos s 1. strani)

Zaostalo kmetijstvo

Skrajno majhen donos kmetijstva ponazarjajo številke: v kmetijstvu je zaposlenih 72 odstotkov prebivalcev, ustvarjajo pa le 36 odstotkov skupnega dohodka. V pet kmetijskih združenj je vključenih 1.176 kmetijskih gospodarstev ali 57 odstotkov vseh. Kmetijske zadruge so kadrovske prebiske za aktivnejšo pomoč pri dvigovanju kmetijstva. Največja ovira za hitrejši napredek kmetijstva je nerazgledanost samih kmetovalcev. Zal so med takimi tudi kmeti.

Pridelovanje donosnejših kultur in na intenzivno obdelavo zemlje. Dokaj je neprihodnih površin, ki bi jih lahko v dveh ali treh letih spremenili v plodno zemljo. Razumljivo, da so za to potrebne investicije, toda pred temi imajo kmetovalci nekaj strah, ki pa je nepotreben. Brez sredstev ni mogoče doseči napredka.

Pogodbeno sodelovanje kmetovalcev in zadrug je že pokazalo dobre sadove. Pri krompirju je bil dosežen pridelek do 43 ton na hektar. Pogodbena sodelovanja v proizvodnji pa je delovalo. Delna ovira za to so tudi trgovine, ki jih morajo zadrug, v kolikor ne niso, čimprej izločiti iz svojega poslovanja, da se bodo lahko v celoti posvetila kmetijstvu.

Sedem sto ljudi v organih upravljanja

Uvedba novega komunalnega sistema je tudi v črnomljski občini potrdila pravilnost tega sistema. Danes v občini sodeluje v organih delavskega in družbenega upravljanja nad sedem sto ljudi. Ti družbeni organi odločno rešujejo razne probleme in koristno upravljajo z družbenimi sredstvi, razen v primerih pretranz in škodljive ozkosti v nekaterih podjetjih.

Sporodno z naraščanjem narodnega dohodka je vsako leto tudi več sredstev za proračunsko potrošnjo. Ta so znašala v letih 1955-57 253 milijonov din. Od teh je bilo porabljeno za prosveto 66 milijonov, za socialno skrbstvo 35 milijonov, za komunalna dela 22,5 milijonov, preostala sredstva pa so bila porabljena za zdravstveno zaščito ljudi in za druge stroške. Za administracijo je bilo porabljenih v tem času 53 milijonov din.

Kritike na račun visokih davkov je tudi v črnomljski občini precej. Koliko so utemeljene, je drugo vprašanje. V letih 1955-57 je bilo plačanih vseh davkov 193 milijonov din. Od tega kmečke dohodnine 119 milijonov, obrtniki so plačali 23,5 milijonov, ostali poklici pa 21,5 milijonov din. Na posamezno kmečko gospodarstvo pride letno 17.400 din davka, na obrtnika pa 28.000 din. Nasprotno pa odpade na delavca v industriji letno okoli 285.000 din družbenih prispevkov.

Nadalje utrjevanje delavskega in družbenega upravljanja v občini je, kot so poudarili, ena odgovornih nalog komunistov. Če bodo ljudje sproti seznanjenosti z vso problematiko občine, bo odpada marsikatera kritika, uspehi pa bodo ob sodelovanju vseh lahko večji.

Narčni gospodarskega razvoja
Z dosedaj vloženi sredstvi in naporu so ustvarjeni pogoji za hitrejši razvoj gospodarstva

v prihodnjih letih. V BELTU so od leta 1955 povečali vrednost proizvodnje za več kot dvakrat. Podjetje je prebrzdalo začetne težave in bo kmalu sposobno odplačevanja investicijskega kredita.

V Rudniku Kanizariča so enakih pogojih in z enakimi sredstvi povečali pridobivanje premoga od leta 1955 od 27.000 na 34.000 ton. Z odobrenimi investicijskimi sredstvi bodo povečali proizvodnjo do leta 1961 za trikrat. Tudi Belsad pod novo upravo dobro napreduje in bo že prihodnje leto dosegel proizvodno vrednost okoli 350 milijonov. Gradbeno podjetje potrebuje več strokovnega kadra, ker drugače ne more biti več kot nalagam, ki jih ima. Min ZORA je potreben obnove.

Za močnejšo vlogo komunistov

V poročilu in razpravi so se dotaknili še vrste drugi problema. Tako o premajhnem številu članov SZDL, o mladinski organizaciji, ki je prepučena sama sebi, o premajhnem ideološkem izobraževanju komunistov, ki zaradi tega zaostajajo za dogodki in razvojem, o dokaj močnem kulturno-prosvetnem delu v občini, pri katerem se zlasti udeležujejo mladina, o smejelem sprejemanju novih članov v vrste ZK. Dotaknili so se nujno potrebne gradnje šole v Dragatušu, dokončanja šole na Vinici, odstranjenja pomanjkljivosti v podjetjih, potrebe gradnje železnice Črnomelj-Vinica ter drugih zadev v občini.

V razpravi sta sodelovala tudi Niko Šilih in Jože Borštnar, ki sta poudarjala veliko vlogo komunistov v družbenem življenju. Ta bi morala biti še večja, kot je bila. Po njunem mnenju je bila konferenca dober obračun dosedanjega dela. So še številni problemi, ki jih je treba reševati. Pri tem je potrebno vztrajno delo vseh. Zella je toliko, da jih ni mogoče re-

šiti vseh hkrati, ker nam tega ne dopuščajo možnosti. Veliko smo dosegli, pa bi radi še veliko več, pa tega ne moremo. Vso skrb je treba posvetiti pravilnemu gospodarjenju s tem kar imamo in videti tisto, kar nam bo najbolj koristilo ter mu dati prednost.

Pred kratkim sta bila v Mokronogu kar dva občna zbora naših društev: TVD Partizan in Prosvetnega društva »Emil Adamič«. Prosvetno društvo je pregledalo delo v minulem letu in ugotovilo, da so nekatere sekcije svoj program izpolnile, dočim ostale iz objektivnih razlogov niso bile kos v začetku leta določenemu načrtu. Aktiv-

Potujoči gospodinjinski tečaj

V začetku januarja je prišel v Adlešičih s poukom kmetijsko-gospodinjinski tečaj. Zanj je bilo že dolgo veliko zanimanje, saj se je že pred začetkom pouka prijavilo 40 deklet. Pouk bo trajal tri mesece po 8 ur na dan. Dekleta so zelo zadovoljna, saj se bodo mlekaj naučila, kar jim bo koristilo vse življenje. Brez dvoma se bo jedilnik v marsikateri kmečki hiši znatno spremenil, prav tako tudi zunanje lice kuhinje. Razen kuhanja se učijo še šivanja in domače obrti.

Na tem tečaju predavajo kmetijski strokovnjaki o mlekarstvu, vrtnarstvu in prehrani živine.

Močvirje bodo izsušili

V Čerkviščah je vaška luža, ki se čez čisto razliva po vseh travnikih. Ob večjem deževju celo preplavi cesto, da je skoraj neprehodna. Travniki ob cesti so stalno namočvirjeni. Tu je leglo žab, ki krakajo vse noči. Domačini so se jih že tako privadili, da jih to niti več ne moti. V letnem času se nad močvirjem valjajo čeli oblaki komarjev, ki so legla za razvoj bolezni.

Sedaj bodo Čerkviščani napravili temu konec. Strokovnjaki ObLO so pregledali zemljišče in dalj vaščanom predlog za izsušitev močvirja. Delo bodo opravili vaščani sami s prostovoljnimi delom, ObLO pa bo prispeval material za kanale. Iz močvirja bo nastalo plodno zemljišče. Zabe bodo prenehale razgrajati in izginili bodo tudi komarji.

Hmelj tudi v Črnomlju

Napredni črnomljski kmetovalci, kot so Cimerman, Papež, Vajš in drugi, so sklenili nasaediti hmelj. Rigolni plug se je zari v njihova polja, kjer si sledijo hektarske parcele. Medtem ko se mnogi kmetovalci oklevajo in premišlujejo ali bo hmelj pri nas uspel, ali se to zapiče in podobno, je dejal Papež: »Najraje bi večji del svojih njiv zasadih s hmeljem. Tako je že prvih pet hektarov njiv zrigolanih in čaka na pomladansko saditev hmelja. Tam bodo sledili še nadaljnji hektarji, kot se sliči med kmetovalci. To je začetek velikega truda, ki so ga vložili napredni črnomljski kmetovalci s pomočjo prizadevanj agronomov KPZ Bela krajina. Kdor je videl hmelj na Vinici, ne bo več dvomil, ali bo hmelj uspeval ali ne.

nomov KPZ Bela krajina. Kdor je videl hmelj na Vinici, ne bo več dvomil, ali bo hmelj uspeval ali ne.

Vso skrb posvečajo kmetijstvu

»Dohodki iz kmetijstva naj se vračajo v kmetijstvo«, tako pravijo na ObLO Črnomelj. V letu 1957 je bilo za kmetijstvo izkoriščenih 2.334.000 din iz občinskega investicijskega sklada-kmetijskega dela. Ta sredstva so bila dodeljena kmetijskim združenjem kot kredit za gnojnike, name privatnih kmetovalcev, za lastno udeležbo pri najetu kreditov iz splošnega investicijskega sklada pri obnovi sadovnjakov, za napravo hmeljskih nasadov, nabavo traktorja in podobno. Vse kaže, da bodo tudi v bodoče vsa sredstva, ki se stekajo iz kmetijstva v občinski investicijski sklad, uporabljena le za napredek kmetijstva.

J. S.

1958: znatno povečanje proizvodnje v Sloveniji

Predlog družbenega plana za leto 1958 predvideva nadaljnji dvig industrijske proizvodnje ter gradnjo in razširitev nekaterih obratov.

Na področju energetike predvidevajo povečanje proizvodnje električne energije od 2,28 na 2,40 milijarde kWh in lignita v Velenju od 1.700.000 na 1.850.000 ton.

Proizvodnja kmetijskih strojev in orodja se bo povečala za 400 ton, sredstev za zaščito rastlin pa za 700 ton. Precej več bo tudi gradbenega materiala.

Od predmetov za široko potrošnjo se bo povečala proizvodnja motornih koles od 8.000 na 10 tisoč, dvokoles pa od 28.000 na 33.000. Letos bodo izdelali tudi 2.385 ton električnih aparatov za gospodinjstvo, 34.000 garnitur pohištva in 2,20 milijona parov obutev. Izdelali bodo tudi 3.500 kamionov in avtobusov (lani 2.800) in 5.000 pisalnih strojev (lani 4.200).

Kmetijska proizvodnja naj bi se letos povečala za nadaljnjih 10 odstotkov, pričakujejo pa predvsem dvig hektarskih donosov v poljedelstvu. Dvignila se bo tudi živinorejska proizvodnja: pri govedu na 45.200 ton, pri prašičih pa na 44.800 ton. Proizvodnja mleka naj bi se dvignila na 387 milijonov litrov, jaje pa na 136 milijonov.

Dva občna zbora v Mokronogu

Pred kratkim sta bila v Mokronogu kar dva občna zbora naših društev: TVD Partizan in Prosvetnega društva »Emil Adamič«. Prosvetno društvo je pregledalo delo v minulem letu in ugotovilo, da so nekatere sekcije svoj program izpolnile, dočim ostale iz objektivnih razlogov niso bile kos v začetku leta določenemu načrtu. Aktiv-

gleda na število članstva (105) lahko bilo društveno življenje vsestransko mnogo bolj razvijano. Organizacija je bila prav gotovo dobra, odtegovali pa so se mnogi od konkretnega dela. Da bi bilo v bodoče tudi v tem pogledu bolje, je društvo ponovno izvolilo širši odbor, ki bo imel še sodelavce v raznih sekcijah.

Zdaj pa le urno navzdol, dokler je še kaj belega na bregu...

ne so bile: pevska sekcija z rednimi vajami in nastopi ob raznih priložnostih in z enim samostojnim nastopom, plesna skupina, ki je prav tako redno vadila in nastudirala nekaj težjih plesov, s katerimi je izpolnila programe proslav; dramatiška skupina je nastudirala dve deli. Nasprotno pa je bilo manj aktivnosti v šahovski sekciji, Ljudski univerzi in izobraževalnem odseku. Se vedno more upravni odbor ugotovljati, da v društvu delajo le nekateri in ti z vso resnostjo, dočim bi

V odbor so bili izvoljeni: Vilko Videčnik, predsednik; Rudi Kuhar, podpredsednik; Vida Kahne, tajnik; Helka Koželj,

Ustanovljeno je društvo knjigovodij

Nedavna ustanovna skupščina Društva knjigovodij Novo mesto, ki so knjigovodje do zadnjega kotička napolnili dvorano Rdečega kotička OLO Novo mesto, zgovorno pričla, kako velika potreba je nastala zlasti v zadnjem času po ustanovitvi takega društva, kjer bi se skupno reševali posamezni primeri finančno knjigovodskega značaja v zvezi z naglimi spremembami uredb, nanašajočih se na hiter razvoj našega splošnega gospodarstva.

Ustanovna skupščina, ki je ob prisotnosti nič manj kot 37 udeležencev sprejela na svojem zasedanju pravila društva, nakazala perspektivne smerne dela in izvolila svoj upravni odbor, je med drugim s svojo ustanovitvijo našela enega izmed najboljših preceh vprašanih finančno knjigovodskega poslovanja našega gospodarstva, namreč: kako v vseh gospodarskih organizacijah usposobiti tak knjigovodski kader, ki bo poleg rednega in ažurnega evidentiranja poslovnih dogodkov sposoben in zmogen vselej in ob pravem času dati organom samoupravljanja vse potrebne gospodarske analize, s pomočjo katerih je vsak tudi najmanjši gospodarski uspeh ali neuspeh takoj razviden in kot tak možen takojšnjo obravnavati.

V posameznih gospodarskih organizacijah, oddaljenih od središča, se je dolgo čutil problem, kako pravočasno in pravilno sprovesti vse uredbe, zakone in odredbe. Računovodje takih gospodarskih organizacij, v kolikor so sploh prejemali Uradno leto, so si gospodarske predpise tolmáčili

Presežek izvoza in uvoza

Po statističnih podatkih, ki še niso dokončni, smo lani izvozili iz naše države za 118 milijard din blaga, uvozili pa za 197 milijard din. Plan izvoza je bil prešežen za okoli 12 milijard din, — Celoten primanjkljaj trgovinske bilance znaša okoli 79 milijard din, pri tem pa odpade okoli 43 milijard din na dolgo-ročno kreditirani uvoz kmetijskih presežkov iz ZDA na zasebne pošiljke in razno pomoč.

Upravni odbor bo v svojem delu posvetil posebno pozornost strokovnim predavanjem, organiziral bo razne tečaje, preko ljudske univerze posredoval razna predavanja in razlage novih zakonov kot na primer zakona o pokojninskem zavarovanju itd. ter tako po posebnih strokovnjakih sproti obravnavati vse porajajoče se probleme našega gospodarstva. Naloga, ki čakajo Društvo knjigovodij, bodo nedvomno uspele, zato pozdravljamo ustanovitev tega društva in si od njega mnogo obetamo.

Vse, ki želijo postati člani tega društva prosimo, da pošljejo svoje prijave z navedbo priimka, rojstnih podatkov in organizacije, kjer so zaposleni, najkasneje do 31. januarja 1958.

Za vsa finančno knjigovodska poslašila se poslej obratujte na Društvo knjigovodij. RI

VRNITEV S SLUŽBENEGA POTOVANJA, »Tovariš izvošček! tistole odpeljite na moj dom, tate paketič bom pa sam odnesel v naše podjetje!«

Več skupnega dela

(Nadaljevanje z 2. strani)

Pomoč zaposlenim ženam

V našem okraju je zaposlenih 3.336 žena. Ni bilo še slišati, da bi sindikat kdaj razpravjal, kako živijo te žene, kako opravljajo dvojno delo; na delovnem mestu in doma, marsikje pa gledajo kritično na njihovo storičnost pri delu. Za razbremenitev zaposlene žene je bilo dosedaj res kaj malo storjenega. Manjka otroških vrtec, zlasti pa uslužnostnih servisnih služb. Dobro obratno kuhinjo bi moralo imeti vsako večje podjetje. Prav tako večje podjetje zlahka organizira tudi uslužnostne delavnice za zaposlene žene, kot so pralnice in podobno. Dvig produktivnosti zaposlenih žena bomo lahko dosegli takrat, ko bo žena razbremenjena domačega dela, ki večkrat zahteva od nje prav toliko ali še več truda kot delovno mesto v podjetju.

Štiristo milijonov izgube

Zaradi bolezni smo imeli lani okoli 150 milijonov din izgube na dohodku. K temu je treba pristeti še 237 milijonov din, ki jih daje Okrajni zavod socialnega zavarovanja za zdravstveno zavarovanje, to je zdraviljenje, hranarino in povračilo razlike na zaslužku. Izpad iz dela zaradi obolelosti se je lani povečal nad republiško povprečje. V porastu so tudi delovne nezgode. Del teh bi lahko preprečili z večjo pazljivostjo in večjo skrbjo za tehnično zaščito dela. Clovek komaj verjame, da je bilo v nekem podjetju pet enakih telesnih poškodb na istem stroju!

Zaradi visokega odstotka izpada pri delu zaradi bolezni je Okrajni zavod socialnega zavarovanja zvišal več podjetjem prispevek do 4 odstotka. Navzlic temu so v več podjetjih za izboljšanje zdravstvenih in higienskih pogojev delavcev kaj malo storili. To pomeni, da posamezna podjetja posvečajo bore malo skrbi zdravju ljudi v proizvodnji. Tu bi morali odločneje poseči vmes sindikati prek or-

ganov delavskega samoupravljanja.

Premalo skupnega dela

Ni malo primerov, da delovni kolektivi in sindikalne družnice kritizirajo delo ljudskih odborov, kot da niso tudi oni del te skupnosti. Da ni bilo več sodelovanja pri reševanju skupnih problemov — občinski problemi pa so v resnici problemi skupnosti — ni krivda le na kolektivnih in sindikalnih organizacijah, pač pa tudi na ljudskih

odborih. Le-ti so se ponavadi premalo zanimali za podjetja, kolektivni pa niso čutili dovolj odgovornosti do komunne.

Ni dvoma, da bi skupno mnogo laže reševali številna vprašanja. To pa bo mogoče, ko bodo vsi delovni ljudje seznanjeni s problemi komunne in ko bodo čutili soodgovornost do njih. Za to je potrebno, da organi komunne sproti seznanjanje delovne ljudi s svojimi načrti, težavami in vprašanji, ki zadevajo vse.

OKRAJNA GOZDNA UPRAVA NOVO MESTO

in občinski gozdarski referati

obveščajo vse lastnike gozdov, da je

rok za vlaganje prošenj za sečna dovoljenja po planu za l. 1959 od 10. januarja 1958 do 31. marca 1958

Prošnje vlagajte pri pristojni kmetijski zadrugi.

Zamujene vloge bo treba po 31. marca kolkovati.

Na Trebelnem je svetleje

V soboto 28. decembra lani je bilo Trebelno praznično ubrano. Zasvetila je električna luč. Dolgoletna želja prebivalcev Trebelna in njegove okolice je bila uresničena, naporno in skrbno delo pa bogato poplačano. Ne bo se več kadilo, ne bo več smrdelo iz starih petrolejk in lešter, dolgi zimski večeri bodo prijetnejši ob zvokih radija. Stevilne stroje ne bo več poganjala žuljava roka kmetu, vse to bo opravljala hitreje in ceneje elektrika.

V soboto so se domačini zbrali v dvorani zadrugnega doma in prisostvovali svečani otvoritvi. Tudi številni gostje in predstavniki oblasti iz Ljubljane, Krškega in Mokronoga, med njimi tudi Franc Kresc — Coban, so bili navzoči.

Predsednik elektrifikacijskega odbora je pozdrvil navzoče, nato pa podal obširno poročilo o delu in finančnem poslovanju. Poudaril je, da se je sklad za elektrifikacijo iz enega samega milijona ob pomoči ljudske oblasti precej povečal. Okrajni ljudski odbor Novo mesto je prispeval preko 8.400.000 din, kot posojilo pa je KZ v Trebelnem dala na razpolago 1 milijon, Zadruga hranilnica 3 milijone, občinski ljudski odbor Mokronog pa je prispeval 1.200.000 din. Domačini so s svojim delom in materialom prispevali preko 5.890.000 dinarjev. Celotni stroški so znašali 39 milijonov din. Tovariš Ribič je nato poudaril, da ima velike zasluge za ves uspeh poslanec Kresc — Coban, ki ima, kakor je nato predsednik mokronoške občine tov. Jerič dejal, »slevil delež« pri vsem delu. Brez njegove pomoči ne bi mogli premagati vseh težav, ki so ovirale delo. Za veliko delo, ki ga je pri tem opravil, je prejel akromno, a lepo darilo. Pokazal je resnično pripravljenost pomagati svojim rojakom, zato naj mu še enkrat velja javna za-

hvala za vso pomoč, ki nam jo je nudil.

Predsednik občine Mokronog je zaželel prebivalcem Trebelna, da bi tudi v prihodnje tako složno delali kot doslej in na kratko omenil značilnosti petletnega načrta, predvsem v kmetijstvu. Dejal je, da bo treba zavreči staro miselnost in s duhom časa iti naprej. Tudi direktor podjetja ELEKTRO v Krškem je spregovoril in zaželel še nadaljnjih uspehov ter izrazil zadovoljstvo z uspešno opravljenim delom.

Ob koncu se je tov. Kresc zahvalil za izkazano mu priznanje in dejal, da so sedaj premagane velike težave in je storjeno bogato delo, toda večje delo nas še čaka. Napeljami bo treba še industrijski tok, zgraditi vaške vodnjake, popraviti poti itd. Poudaril je, da je ljudska oblast še nadalje pripravljena pomagati partizanskemu Trebelnu, katerega okolica je v času NOB nudila zavetišče našim borcem.

Tudi Trebelno ne sme več biti zaostali kraj, zmagati morata nov duh in napredna miselnost nad vsem, kar je starega in zastarelega.

er—ll

- NAROCAJTE
- IN SIRITE
- DOLENJSKI LIST!

Napredek je odvisen od nas vseh

Ce hočemo napredka, če hočemo boljše življenje, se moramo tudi truditi za to. Pri nas na Dolenjskem so žene vajene trdega dela, saj nam slabo razvita industrija in skopa zemlja le ob velikem trudu da skromen kos kruha. Če hočemo, da bo kdaj boljša, potem moramo tudi žene zastaviti vse svoje sile in znanje za hitrejši razvoj Dolenjske, za gospodarsko in vsestransko krepitev naše občine, kraja, podjetja, zadruga in vasi, kjer pač živimo. Le tako se bo napredek in boljše življenje pokazalo tudi v družinah, kar vsaka žena iskreno želi.

Na Dolenjskem in tudi drugje je še precej takih žena, ki jih splošen napredek malo zanima. Če so kmetice, jih zanima predvsem delo na polju in pri živini, prodaja pridelkov ter skrb za družino. Le redkokdaj gredo na kakšen sestanek, zbor volivcev ali občini zbor zadruga. Kadar so volivce, gredo volit, včasih kaj preberejo in to je v glavnem vse. Zelo malo poznajo gospodarske težave in načrte svoje občine in zadruga. Pozna samo tiste gospodarske težave, ki njihovo gospodarstvo najbolj žalijo, to so davki, takse, slaba prodaja krompirja, malo denarja za potrebe družine.

Premalo pa razmišljamo o tem, zakaj je tako, zakaj gre toliko del dohodkov za davke, zakaj kmetov dohodki niso večji, zakaj na naših kmetijah tako malo pridelamo, zakaj zadruga le s težavo uvaja pri kmetih sodob-

Dobro gospodarstvo občine je močno odvisno tudi od žena — Velika vloga zadruga — Le v naprednem kmetijstvu je splošni napredek Dolenjske — Več žena v družbeno upravljanje

nejše gospodarjenje, zakaj je občina gospodarsko premočna in nima denarja za popravila vseh potov, vodnjakov, sol, in še za drugo, kar bi ljudje potrebovali. Premalo razglablja o tem, kaj bi se dalo narediti na domači kmetiji, v vasi, zadrugi in občini, da bi bilo bolje. Ne sledijo zgledom tistih naprednih kmetov iz njihove okolice, ki v pogodbenem pridelovanju za zadrugo dosegajo velike uspehe ter povečane dohodke, kar je najboljša pot za gospodarsko krepitev občine, zadruga in kmetov.

Toda ženam bi delali krivico, če ne bi napisali, da se tudi med možmi najde še precej takih, ki se premalo zanimajo za napredek. Važno pa je, da je nerazgledanih mož in žena pri nas iz leta v leto vedno manj. V naših vaseh na Dolenjskem in v Beli krajini se stalno večja število naprednih in razgledanih kmetičkih žena — zadrugine, ki se močno zanimajo za napredek, sodelujejo povsod, kjer je potrebno, skrbijo za uvajanje sodobne proizvodnje in gospodinjstva na svojih domačijah, širijo napredek v svoji okolici, sodelujejo v odborih zadruga, v kmetijskih zadrugah, občinskih odborih in svetih ter v raznih društvih in organizacijah. Preko tečajev in predavanj, s širjenjem časopisja in knjig ter z osebnim vzgledom pritegujejo v to delo vse večji krog kmetičkih žena in deklet.

V korist vseh žena, njihovih družin in celotnega napredka Dolenjske bo potrebno skrbeti še bolj kot doslej, da se bo število teh naprednih, razgledanih, aktivnih žena na našem podeželju močno povečalo. Posebno je sedaj, ko je pred nami velik razvoj kmetijstva, katerega brez razgledanih kmetičkih mož, žena in mladine ne bomo mogli izvršiti. Brez napredka v kmetijstvu pa ne more biti večjega napredka Dolenjske.

V prizadevanjih za boljše življenje dolenjskega prebivalstva pa imajo vso vlogo tudi delavke, nameštence, gospodinje in intelektualke. Sicer se tudi med njimi najdejo take, ki so jim mar samo lastne skrbi in problemi njihove družine, do čim se za napredek svojega podjetja, stanovanjske skupnosti in občine bolj malo zanimajo, ker ne vedo, kako tesno je vse to povezano z zboljšanjem njihovih lastnih življenjskih razmer. Vendar je prav med njimi v zadnjih letih poraslo zanimanje za družbeno upravljanje, za tehnični, gospodarski in kulturni napredek, za knjige, časopise, tečaje in zanimive sestanke.

V dolenjskih mestih in na podeželju torej raste število žena, ki se zelo zanimajo za razvijanje dogodkov po svetu in doma in ki pri tem dogajanje po svojih močeh tudi sodelujejo ter pomagajo razvijati vse, kar je napredno, sodobno in koristno za posameznike in celoto.

Brez dvoma je Dolenjski list s svojo pestro vsebino in veliko razširjenostjo ogromno doprinesel k temu. Saj je omogočil veliki večini mož, žena in mladine na Dolenjskem, da sledijo vsem važnim dogodkom, bogatijo svoje znanje in izkušnje ter vse to s pridom uporabljajo v domačem gospodarstvu, gospodinjstvu, podjetju, zadrugi, ustanovi, društvu in občini.

Prav tako kot za vse prebivalce, je Dolenjski list lepo skrbel za žene. Z letom 1958 uvaja Dolenjski list s pomočjo Zveze ženskih društev in Zavoda za napredek gospodinjstva okrajna Novo mesto redno enkrat mesečno posebno stran za žene. To bodo naše žene pozdravile z velikim veseljem, saj jim bo ta stran poleg celotnega Dolenjskega lista še posebno pomagala, da se seznanjajo prav s tistimi vprašanji, ki žene v vsakdanjem življenju najbolj zanimajo, pa najsi je to pri poklicnem delu žena v podjetju, na kmetiji ali ustanovi ali pa v domačem gospodinjstvu, v javnosti in pri družbenem upravljanju.

S tem se bo število razgledanih žena in aktivnih državljanek na Dolenjskem še bolj povečalo. To je pa najboljša pot za hitrejši razvoj Dolenjske in boljše življenje vseh njenih prebivalcev. Stari pregovor pravi, da je vsak svoje sreče kovač. Pri izgradnji socializma pa ni dovolj, če si vsakdo kuje svojo srečo samo z neposrednim delom za lastni dom in družino, temveč si jo bo skoval s tem, da bo skrbel obenem tudi za napredek skupnosti.

Ing. Vilma Pirkovič

Vlado Lamut: DOLENJSKA POKRAJINA (1957)

Zaključek tečaja na Suborju

Včasih je na vasi vladalo mnenje: »Kaj bi hodil v šolo, saj ne bom šel za gospoda; za na kmetih je vse dobro.«

Danes to ne velja več. Kmetička mladina se zaveda, da tisti, ki več ve, lahko bolj donosno in z manjšim trudom gospodarji, in da je tudi kmetičko življenje lahko prijetno, če si ga znamo prav urediti.

Zaradi želje po izobrazbi so se tudi suhorska dekleta vpisala v tromesečni gospodinjstvi tečaj, ki je trajal od 7. oktobra do 31. decembra 1957. Začetek je bil

malo težak, ker je dekleta za državo delo na polju in so hodila na tečaj v večernih urah. Kasneje pa je trajal praktični in teoretični pouk od 8. ure zjutraj do 4. ure popoldne. Kaj so se dekleta pod strokovnim vodstvom predavateljev naučila, je pokazala razstava ob zaključku tečaja.

Razstavo so si poleg vaščanov in staršev ogledali še vsi tisti, ki so kakorkoli omogočili dekletom to izobrazbo. Verjetno se jim ob pogledu na uspehe ni zdelo škoda denarja, ki ga je za tečaj prispeval okraj, občina, kmetijska zadruga in starši sami.

Tečaj ni imel samo namena, da nauči dekleta kuhanja. Za to so obiskovalci razstave razen sladice, pečiva in narezkov videli na razstavnem prostoru tudi maketo hiše z urejenim dvoriščem, zelenjavni vrt, kjer je bilo prikazano pravilno kolo-barjenje in gnojenje z umetnimi gnojili. Ker vzrok nepravilne prehrane na kmetih največkrat ni pomanjkanje, ampak nevednost, je bila na razstavi mizi tudi dnevno potrebna količina hrane za 5-člansko družino z opisno hranilnih snovi, ki jih vsebujejo živila. S tem so dekleta pokazala, da so se na tečaju učila pripravljati okusne in pravilno sestavljene jedilnice iz sredstev, ki jih imajo vsak dan na razpolago.

Delo gospodinje pa ni samo

kuhanje. Pod naslovom »Sama šivam in krasim dom« so tečajnice razstavile ročna dela in perilo, ki so ga same ukrojile. In vloga bodoče matere? Tudi na to niso pozabile. Dekleta so se na tečaju učile kako pravilno oblačiti in hraniti dojenčka in so tudi to prikazala na razstavi.

Mimo tega je bila razstavljena še lepo pogrnjena »novoletna miza«, sanitetni material za prvo pomoč, jedila, ki so primerna za malico šolskega otroka, in pa strokovne gospodinjstvene knjige pod geslom »Žena, izobražuj se!«

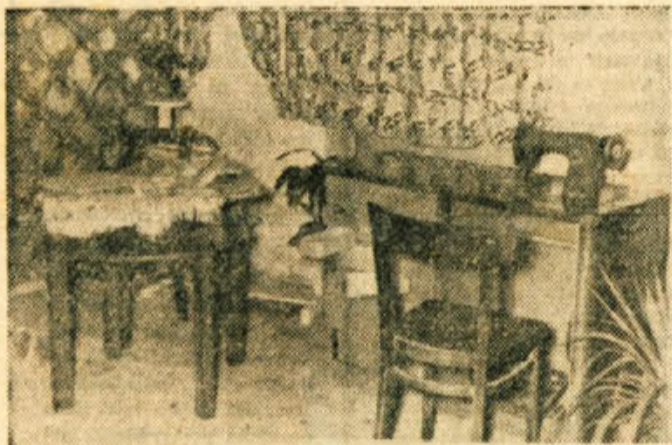
Matere so si z zanimanjem in odobravanjem ogledale razstavo, kjer so lahko videle sadove trimesečnega izobraževanja svojih hčera in ugotovljale, da je bil tečaj zares koristen in potreben! In dekleta? S kulturnim programom, ki mu je sledila pogostitev, so pokazala, da si poleg dela žele tudi duševne hrane in razvedrila. Na them pa so obalovale, da je tečajja konec. »Že zadnji, ko je bilo za praznike dva dni prosto, mi je bilo dolgo čas,« je pripomnila ena in druge so pritrile. Navadile so se druga na druga in na skupno delo. »Se silvestrovale bomo skupaj!« so sklenile z željo, da se kolektiv ne bi tako hitro razbil. Uspejo jim je. Denar, ki so ga dobile za vatopnice pri ponovitvi kulturnega programa, so namenile za skupno poučno ekakurzijo. J.Z.

Tlacenka

Rilec, 2 uhlja, 2 ledviet, jezik, 2 stroka česna, poper, žlica soli, 2,5 dl krvi, 2,5 dl juhe, želodec. Vse drobovino skuhamo, toda ne do mehkega. Hladno zrežemo na večje kose (2 cm). Dodamo dišave in sol ter zmešamo. Nato z maso napolnimo želodec, ga dobro zašijemo in kuhamo 1 in pol do 2 uri. Kuhane položimo na desko in postopoma obtežimo.

Obarjana zaseka

1 kg slanine, pol čebule, pol žlice soli. Slanine zrežemo na pedenji široke kose in ji odstranimo kožo. Potem jo damo v vrelo vodo in pustimo tako dolgo vreti, da postane steklenka. Ko se popolnoma ohladi, jo zmeljemo a čebulo vred in osolimo. Vse skupaj temeljito premešamo ter nalaščemo v posodo. Zaseko zalijemo z ohlajeno svinjsko mastjo.

Kako prijeten in koristen je v hiši takle količek s šivalnim strojem »Mirna«. Tak šivalni stroj tovarne MIRNA z Mirne bo tudi med dobitki velike nagradne žrebanja Dolenjskega lista

SALO

Na 1 kg sala 1 kozarec mleka. Črevesno in trebušno masčobo mustamo takoj po zakoli dobre oprati v mrzli vodi. Zmeljemo strojno v kozice, splaknjemo z mrzlo vodo, in zalijemo z mlekom. Med cvrčenjem pridno mešamo. Ko postanejo okvirki lepo rumeni, je dovolj svirta. Tedaj jo odstavimo, da se umiri, nato pa precedimo v posodo, kjer jo bomo hranili. Porabiti jo moramo čimprej, in sicer za prežganje ali kaj podobnega.

Sevrtemu salu izboljšamo okus, če ga prekuhamo v mleku. Nalijemo toliko mleka, da je vse pokrito. Ko vre približno pol ure, ga odstavimo in pustimo, da se masčoba stredi. Nato naredimo ob strani luknjo, odlijemo mleko, masčobo pa znova stopimo in jo zalijemo v posodo. Mrzlo zavežemo in shranimo v hladnem in zravnem prostoru. Tako pripravljeno salo uporabljamo za testo namesto surovega masla ali margarine.

Riževo klobaso

1 kg riža, 1 kg prašičje glave, malo pišč. srce, nekaj kožice, malo črvesne masti, rajžele, poper, cimet, majaronove plevce, sol, stoleten koriander, 3-4 litre juhe od glave.

Riž na pol skuhamo in ohlajemo z mrzlo vodo. Rajžele in črvesno mast prevremo, zmeljemo in ju dodamo rižu, kakor tudi omenjene dišave in sol, nato prilijemo vročo juho, vse dobro premešamo in s to zmesjo napolnimo debelo (gladko) črevo. Te klobase kuhamo tako kot druge.

»Ali boš zdaj še trdil, da ne potrebujemo pralnega stroja?«

Tudi doma po proračunu

Današnji tempo življenja terja od nas marsikaj, kar pred leti ni bilo potrebno. Redke so bile včasih gospodinje, ki so vodile domače knjigovodstvo, še bolj redke take, ki so po proračunu uravnavaile svoje izdatke. Danes je domače gospodarstvo oziroma gospodinjstvo izredno važno. Od

vodstva domačega gospodarstva zahteva vedno več znanja in skupnega sodelovanja vseh družinskih članov. Za dobro vodstvo družinskega gospodinjstva je nujno potreben proračun. Kako ga naj sestavimo, oziroma kdo naj pri sestavi sodeluje?

Letni proračun sestavimo v začetku leta za celo leto, mesečnega pa na koncem meseca za naslednji mesec. Pri sestavi proračuna naj poleg staršev sodelujejo tudi ostali družinski člani. Nič zato, če so otroci morda še šolarji. Kljub temu, da so še mladi, naj vidijo s kolikšnimi denarnimi sredstvi starši razpolagajo. Naj dajejo svoje predloge, in če so ti predlogi pametni, jih bodo starši upoštevali, če ne bodo umestni, pa se bodo otroci navadili podrejevanja svoje želje skupni koristi družine. Kadar otrok že z vso lhto zahteva kakšno nepotrebno reč za lastno uporabo, ga težko prepričamo, da mu je ne moremo nabaviti. Ako pa bo sam odločeval pri družinskih dohodkih, bo vedel kakšni so družinski dohodki in v kakšne namene jih trošimo, zato se bo hitreje odpovedal svojim drobnim željam. S tem se bo otroku razvil smisel za družino in za njegovo sodelovanje pri vsem, kar se nanaša na njegov dom.

Ni pa dovolj, da proračun sestavimo, ampak moramo nadzorovati tudi njegovo uresničitev. Pri vseh važnejših nakupih je

prilagodljivo, da sodelujejo vsi družinski člani. Tako bo mož videl, da nakupovanje ni enostavna, lahka stvar, otroci pa se bodo ob starših navadili pravilne izbire predmetov.

In kaj vse moramo predvideti v svojem proračunu?

- a) Dohodki: redne, mesečne prejemke, otroške dodatke, nagrade itd.
- Izredni dohodki: posojila itd.
- b) Izdatki:
  1. Kruh, testenine itd.
  2. masčoba: mast, olje, margarina.
  3. sladkor, sol, kvas in ostala živila.

MESO SPET DRAŽJE

V ponedeljek, 27. januarja, je kazal toploter 12 stopinj pod ničlo, zato na živilskem trgu ni bilo kaj prida dobiti. Prodajali so le: jajca po 18 din, jabalka po 100 din kilogram, za krošnik kisle repe ali zelja so zahtevale ženske 20 din, za krošnik radica 25 din, za šopek peteršilja 15 din, za šopek korenja 15 din, za glavo zelja se din, za škodolce smetane 70 din.

Stiri stonjice so bile polne volnenih izdelkov, domačega platna, sveč in raznih voščenih predmetov ter suhe robe.

Meso pa se je obično podražilo. Govedini je cena ostala 28 din, teletini tudi 28 din, svinina pa je poskočila kar na 42 din kilogram. Tudi vsem mesnim izdelkom so se cene občutno zvišale.

TUDI NA SEJMIŠČU je bilo tokrat precej mrtvo. Napredaj so pripeljali le 257 prašičev, prodali pa 147. Manjše so prodajali od 4.500 do 6.000 din, večje pa od 6.000 do 25.000 din.

Francka Slak

Oživel so spomini na partizanska leta

»Našo mater so ustrelili!«

Je mogel, jim je nosil. Jeseni 1943, v času nemške ofenzive — točnega dne se ne spomnim, vem pa, da je bilo že pozno in dan zelo kratak — so nekoga večera okoli sedme ure pridrveli domobranci v hišo. Hoteli so, da povem, kje je Ivanka. Odgovarjala sem, da ne vem. Strašno so me zmerjali in divje preklinjali. Zgrabili so me in

šali otroka, zakaj jočeta. Povedala sta, da so mater ustrelili. Sosed se je zadržal nad njima, naj izgine, drugače ju bo vrgel iz hiše.

Se preden sta otroka prestopila sosedov prag, so me trije domobranci odgnali na konec vrta. Po poti so se spakovali v nemščini, da bi jih imela za Nemce. Največji izmed njih mi je nameril pištolo na prsi in ustrelil. Skoz in skoz sem začutila skelečo bolečino. Padla sem kot pokošena, a ostala sem nekaj časa še pri zavesti. Slišala sem, da moriči odhajajo, nato pa sem omedlela. Čez čas sem se spet zdrnila in zazročila, da se vračajo. Naredila sem se mrtvo. Brcali so me s škornji in me obračali na vse strani, jaz pa sem obležala v legi, kakor so me pustili. Nato so odšli.

Okoli ene ponoči sem se splazila do sestrične v vasi. Povedala sem ji, da sem ustreljena in jo prosila, naj me obveže. Tako se je prestrašila, da je za družino vred zbežala k sosedovim, mene pa je pustila vso v krvi. Sama sem si poiskala malo vode, nato sem se zavlekla do prve hiše. Vrgli so mi dva otepa slame in plahto. Prosila sem, naj gre kdo z menoj do bližnjega gozda, ker čutim, da bo vsak čas konec z menoj. Tega pa ni storil nihče, pustili so me same. Z zadnjimi močmi sem se zavlekla do najbližjega grmečja in obležala kot mrtva. Drugo jutro sta otroka našla sledove moje krvi, mene

pa ništa mogla najti. Jokala sta in me povsod iskala. Pomagali so jima še drugi. Ob štirih popoldne sta me našli moji sodelavki Ana Stritar in Ana Žilavh. Bila sem že čisto brez moči. Prinesli sta mi tople piščice, blazino in odejo in odhitali po zdravniku dr. Pavlina. Tri tedne sem visela med življenjem in smrtjo. Ko ne bi prihitala k meni Ivanka, ko je zvedela, kaj se je zgodilo z menoj in mi stregla na skrivaj, in ko bi ne bilo postrtovalnega zdravnika, bi gotovo izdihnila...

Pa je bilo le prav, da je ostala živa, čeprav še zdaj toži, da ne bo nikoli več zdrava. Imajo otroci vsaj mater. Očeta so jim domobranci 20. avgusta 1944 pobili. Sinu Poldeju je ravno pisal pismo v italijanski zapor, ko so prišli sem se mrtvo. Brcali so me s škornji in me obračali na vse strani, jaz pa sem obležala v legi, kakor so me pustili. Nato so odšli.

Naš smučar bo vesel

toplih palčnikov, ki jih potrebuje v tem hudem mrazu. Iz vročih klopč toplje volne jih spletemo takole:

Nasnujmo 44 pentelj (če je volna srednje-debela) in delajmo 6 cm visoko, izmenoma s prvo in drugo barvo po nekaj vest 1 levo, 1 desno zasukan pentljo. Vzorec je naslednji: tri desne n. pr. iz rjave, tri desne iz zelene volne; tako delamo 4 kroge, v 5. krogu je nad rjavimi zeleni in nad zelenimi rjav-kocka. Delamo štiri kroge; v petem krogu na 1. pletilki popletemo 1 zanko, 1 ovito, 1 desno, 1 ovito; v šestem krogu 1 zanko, 1 ovito, 3 zanke; spet dva kroga brez ovitih, zatem 1 zanko, 1 ovito, 5 desnih, 1 ovito; tako dosnujemo 17 zank, ki jih predenemo na tri pletilke. Ob odprtini nasnujemo 4 nove zanke, ki jih v naslednjih treh

ter. Pletemo tako, da popletemo obe predzadnji pentlji skupaj, 1 desno; na naslednji 1 desno in dve skupaj; to ponovimo še pri 22. pentlji; snemamo v vsaki drugi vrsti, da nam ostane 8 zank, ki jih poberemo na sivaniko in znotraj zategnemo ter pošijemo. — Za palec poberemo štiri nove zanke, jim prikličemo 17 pentelj na treh pletilkah, delamo primerno dolg palec, nakar po dve in dva zanki popletemo, preostale tri pa pošijemo. Leva rokavica je desni povsem enaka, je za palec premaknemo rokavico za dve pentlji z druge strani navznoter. Dogotovljene rokavice prelikamo čez mokro krpo in pošijemo niti.

Pismo iz žubine

Ker ni o nas nobenega glasu, gotovo mislite, da spimo, toda ni tako. To simo kar pridno delamo. Organizirale smo dva tečaja, enega za konzerviranje mesa, katerega se je udeležilo 12 deklet, sedaj pa imamo gospodinjstvi tečaj. Obiskuje ga 15 deklet, vodi ga gospodinjstvena učiteljica s Male Loke. Razen predavanj, ki jih že imamo, si želimo še predavanja o vrtnarstvu, perutinarstvu in še o nekaterih drugih gospodarskih predmetih. Udeleženke tečaja S. P.

Za Cigane določeni prostori

Cigani so v našem okraju problem, ki ga je treba priložiti reševati. Značilnost tega rodu je splošna kulturna zostalost — pismenih je med njimi zelo malo — nestalnost bivanja v enem kraju in zelo skromna merica spoštovanja tuje lastni. Okoriščanje s tujim imetjem je pri njih ponavadi povezano z naglim premikom iz kraja v kraj, kar otežuje preganjanje za kaznjiva dejanja.

Res pa je tudi, da so se dosedaj pri nas v glavnem bavili s ciganskim vprašanjem le varnostni organi po liniji pregona zaradi kaznivih dejanj, ki so jih zagrešili, mnogo premalo pa drugi organi in ustanove. Tudi Cigani so ljudje, čeprav v obilo merico negativnih lastnosti kot posledica načina življenja skozi stoletja. Družba je dolžna skrbeti, da se bodo Cigani postopno preobrazovali, da bodo postali koristni člani družbe. V našem okraju je že nekaj ciganskih družin, posebno v Beli krajini, ki se otrešajo dosedanjega načina življenja ter oprijemajo stalnega dela na enem kraju. Take družine imajo tudi svoje stalne domove.

Prvo, kar je treba storiti, je določiti prostori, kjer se lahko naseljujejo. To je potrebno zlasti za tiste skupine, ki se stalno selijo, ki nimajo stalnih domov. Takih je še vedno največ, ti imajo tudi največ negativnih lastnosti. Pričez proti škodi, ki jo povzročajo ti nomadi, kjer se pojavijo, je bilo dosedaj veliko elastičnosti v novomeški občini. Kjer se nastanijo, sekajo drevje, ne glede čigavo je, delajo škodo na polju, sem in tja pa so tudi nasilni, posebno v vinjenosti. Na eni izmed sej je občinski ljudski odbor Novo mesto lani

razpravljati tudi o ciganskem problemu v okraju. Prav tako je o tem razpravljati tudi svet za notranje zadeve OLO Novo mesto. Organi postaje LMO Novo mesto so zbrali obširno gradivo o škodi, ki jo delajo Cigani, ter hkrati predlagali, da se določi kraj, kjer se Cigani lahko nastanijo. Na podlagi tega

predloga so v novomeški občini določeni kraji: v gozdu pri Srebrnicih, med Brusnicami in Leskovecem ter med Harinjo vasi in Starim gradom. To so državni gozdovi. Logarji jim bodo določili, kje bodo smeli sekati drva, občina pa bo morala poskrbeti, da bodo imeli v teh krajih vodo, sanitarne na-

prave in druge pogoje za stalno naseljevanje. Stalnost bivanja na enem kraju je prvi pogoj, da bodo Cigani spoštovali zakonite predpise o prijavljanju in odjavljanju, se vključili v stalno delo ter redno pošiljali otroke v šolo. Izobrazba je pogoj za postopno prilagajevanje poštenemu in rednemu življenju.

Po metliški občini

Kmetijsko-gospodarska šola v Metliki je 3. januarja pričela s poukom. Namesto lanskega večmesečnega pouka, h kateremu so prihajali učenci dvakrat tedensko, je bil letos uveden strnjeni, vsakodnevni pouk. Učenci, ki imajo dnevno po šest ur pouka, so pristi samo v soboto in nedeljo. Novost v letošnjem učnem načrtu je strojezanstvo, pri katerem se učenci teoretično in praktično uče ravnanja s sodobnimi kmetijskimi stroji. Pouk bo trajal do druge polovice februarja.

Na nižji gimnazij v Metliki je ob koncu prvega polletja izdelalo 57,37% vseh učencev, to je za 7 odstotkov več kot lani ob tem času. Najboljša sta bila oba prva razreda, kar je dokaz, da so letošnji prvotniki v osnovni šoli dobili dobro podlago. Tudi učenec na metliški osnovni šoli je bil zadovoljiv in je izdelalo 77,98% učencev.

V nedeljo, 19. januarja zjutraj, je na Trnovcu pri Metliki izbruhnil požar v hiši Katarine Dragovan. Ker je bila vsa hiša

lesena, je bilo na mah vse v ognju, tako da je lahko lastnica rešila le nekaj malenkosti. Gasilci z Lovkvice, Suhorja in iz Metlike sploh niso ugnili požara. Vzrok požara ni znan.

Od 27 zborov volivcev, kolikor jih je bilo predvidenih v

Kaj si želijo prebivalci Mokronoga?

Da bi novotvoljeni krajevni odbor načel vprašanje boljše električne razsvetljave, kajti sedaj je treba ob stavni žarnici pripraviti še petrolejke, ni mogoče ob vsakem času poslušati radia, ni mogoče vključiti kuhalnika, likalnika in podobno; da bi krajevni odbor začel urejevati po trgu ceste, ki so sedaj v splošno nevarnosti, ampak tudi domačinom; da bi krajevni odbor skušal preprečiti gospodinjstvom trških hiš, da ne bi zlitale na

metliški občini in ki so bili sklicani v zvezi z novimi republikimi in zveznimi volitvami, so bili do četrtka preteklega tedna vsi izvršeni. Zbori so bili dobro obiskani in navzoči so izvolili delegate za okrajne kandidacijske komisije.

cesto umazane vode, pomij in podobno;

da bi krajevni odbor resno razmislil, kako bi poostriil skrb za splošno snago po trgu in bližnjih naseljih ter kako bi olepšali lice trga;

da bi se že vendar končno veljavno odločili, ali bodo ruševine na spodnjem koncu trga ostale kot trajen spomenik težkih časov ali pa bi jih zaradi lepote vtiisa in splošne varnosti mimooidnih raje odstranili.

Slab sejem v Metliki

Običajni sejem, ki je v Metliki vsak prvi in tretji torek v mesecu, je 21. januarja pokvaril novozapadli sneg. Na živinski trg je bilo sicer prignanih 220 volov, 73 krav in 22 telet, od katerih je bilo prodanih nekaj manj kot sto glav. Na semenj so pripeljali tudi 38 starih in samo 18 mladih prašičev.

Veliko slabši pa je bil živilski in blagovni sejem na Trgu svobode, na katerem so vse prodajalne mize v globokem snegu ostale prazne. Samo kakih deset žensk, ki so prodajale po večini čebulo, se je stisnilo pod balkon in napuše Pečaričeve hiše, medtem ko je na nasprotni strani pod napušenj Malešičeve hiše neki Hrvat razstavil pletenine. Sicer pa so bile na vsem trgu v gosto padajočem snegu

samo tri pokrite stojnice (čevlji in konfekcijsko blago). Tako slabega živilskega in blagovnega sejma v Metliki še lep čas ni bilo.

Pozdrav domačim

Fantje, ki služimo vojaški rok v Senti, pozdravljamo vse domače, znance in prijatelje ter vse delovne kolektive na Dolenjskem. Želimo jim obilo uspehov pri delu. Janez Livč, Alojz Zagar, Miha Preškar, Ivan Zakošek.

Niso ostali pozabljeni

Kovinska industrijska šola v Ljubljani je v precej slabih brenkah, kjer je tudi internat. Med gojenici te šole je tudi 22 dijakov iz Novega mesta, takih ki jim danes uprava doma nadomešča starše.

8. januarja so to šolo obiskali člani odbora Zveze borcev OLO Novo mesto na belu s sekretarjem Martinom Pavlinom. Obisk je bil nepričakovan.

Gostje so se zanimali za uspehe vseh gojencev, prav posebno pa za uspehe in vzgojo otrok iz njihovega okraja. S seboj so prinesli darila. Razdelili so 11 oblik, kar tudi za Zvezo borcev okraja Novo mesto ni majhen izdatkec. Zanimanje članov te organizacije za otroke, katerih starši so dali življenja v revoluciji, ne sme ostati osamljen primer.

Zakaj garaža v Bršljinu

Nedavno je bilo treba prepeljati neko ženo iz Novega mesta v bolnišnico. Ker je bil prvi avto novomeške reševalne postaje na vožnji, je moral sofer drugega avta z nekim osebnim avtom naprej v Bršljin, kjer je sedaj avtogaraža reševalne postaje. Zakaj so to garažo, ki jo je Reševalna postaja imela do sedaj v mestu, preselili v Bršljin? Dobro bi bilo meščanom to pojasniti.

Ivan Hrovat

prežene skrbi. Je sin kmečkih staršev, doma iz Gradenca pri Žužemberku na Dolenjskem, sedaj pa služi rok v Kiseljaku pri Sarajevu. »Ze 23 mesecev sem pri vojakih, dolgo kajne?« me je zapletel v pogovor. »Nikoli ne bom pozabil tistega

Pazite, kam spravljate pepel

Zjutraj 19. januarja so ljudje opazili, da se vžiga skedenj posestnika Jožeta Saška na Račeju. Hitro so zbudili gospodarja in začeli gasiti, obenem pa so obvestili tudi novomeške gasilce. Vaščanom je uspelo pogasiti nevarni ogenj, čeprav so zubili že lizali slame skednja. Ko so prišli gasilci iz Novega mesta so lahko le pohvalili vaščane za njihovo prizadevno gašenje. Požar je izbruhnil zato, ker so domači odložili pod skedenj pepel, ne da bi se prej prepračili, če ni morda še vroč ali celo pomešan z žerjavko. K sreči so vaščani o pravem času opazili požar, vendar ima Saško 15.000 din škode. Ponovno opozorilo: ne odlagajte pepela na tako nevarno kraje!

V Banji Luki se spominjamo

Dolenjci, ki služimo vojaški rok v Banji Luki, pošiljamo po našem listu pozdrave vsem domačim, znancom in prijateljem, posebno pa svojim dekletom, ter jim ključemo: na skorajšnje svidenje! Jule Butala, Vinko Gradisar, Franc Blažon, Janez Strah, Anton Suštaršič, Antoa Koračič, Vinko Janežič in Karlo Kovač ter vodnik Alojz Krnc.

Elektriko želijo

Med tridesetimi vasi v črnomaljski občini, ki še nimajo elektrike, sta tudi vasi Hraš in Bojanci. V Bojancih imajo že delj časa elektrifikacijski odbor in izdelan načrt za elektrifikacijo. Problem je 6 km dolg daljnovod do vasi in pa transformator. Ker sami vaščani ne zmorejo stroškov za oboje, jim bo treba pomagati, da dobijo elektriko. Vas steje 30 domačij in med vojno je bilo to dobro zavetišče partizanov in aktivistov.

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

Ledenski koledar

Sreda, 29. januarja — Franc Cretsek, 30. januarja — Martina Beteč, 31. januarja — Vanja Sobota, 1. februarja — Ignac Nedelja, 2. februarja — Marija Ponedeljek, 3. februarja — Blaž Torek, 4. februarja — Bojana LUNA: 4. februarja ob 9.05 polna luna.

KINO

»Krkka« — Novo mesto: Od 31. I. do 3. II. angleški barvni film »Lepo je biti mladi«.
Cromwell: 31. I. in 2. II. ameriški barvni film »Richard Levjestrin«.

Metlika: 29. in 30. I. jugoslovanski film »Dve jagodi grozja«. Kostanjevica: 2. II. francoski film »Stonice za služinčad«. Trebnje: 1. II. nemški film »Dvojčica«. Predstava v nedeljo ob 16. uri.
Dol. Toplice: 1. II. amer. barvni film »Pogumen kot Lassie«. 2. II. ameriški film »V soteskah Colorado«. Dol. Toplice: 1. II. ameriški film »Pogumen kot Lassie«. 2. II. ameriški barvni film »Pogumen kot Lassie«. Žužemberk: 2. II. češki film »Česarjev slavček«.

GLEDALIŠČE

V NOVEM MESTU
Sreda, 29. januarja: ob 20. uri M. Marinc »Komedija o komediji«. Gostovanje na pljučnem oddelku novomeške bolnišnice.

GIBANJE PREBIVALSTVA

NOVO MESTO
V času od 18. do 25. januarja je bilo rojenih 19 dekčev in 9 deklic. Poročili so se: Medle Franc, mizarjski pomočnik iz Novega mesta, in Zonta Jožeta, hči kmetisa s Fotovrha. Bužar Alojz, sofer, in Koračič Marija, bolničarka, oba iz Novega mesta.
Umrla sta: Dular Jožeta, užitkarica, 70 let, iz Cegelnice, in Kralj Ludvik, kmet iz Zagrada, 30 let.

KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v novomeški bolnišnici: Springerju Antonu, Zagovodil iz Dol. Straže, je pri delu hlopi padel na levo nogo. Koligar Ana, gospodinjica pomočnica iz Nove Gorice, si je s cirkularjem poškodovala desno roko. Črnaogaj Mirolav, sin delavca iz Gradenca, se je na peči opekeli. Balkovec Danico, hčerko posestnika iz Sečjeva sela, je brat po nesreči usekal s sekuro v levo koleno. Murjica Alojza, sina posestnika iz Dolenje vasi, je brat usekal v levo roko. Hudovc Mirko, delavec z Vrčice, si je pri sekanju drv poškodoval prst leve roke. Bartolj Janez, delavec s Hrba, si je z nožem poškodoval dlan desne roke. Gašnik Marija, posestnica iz Cegelnice, je padla in si poškodovala levo nogo. Zagorcu Jožetu, delavcu iz Apnenika, je padlo na glavo metrsko poleno. Dolinarja Vinka, vojnega invalida iz Gor. Kronove, je v Lutskem selu pod avtomobil in mu poškodoval glavo. Ivanec Franc, sin posestnice iz Gaberja, je na cesti padel in si poškodoval glavo.

MAJ OGLASILA

PRDAM GOZDNE PARCELE v k. o. na Debelcu vrhu, na Marverlenu in v Dol. Podgori, ter 2 travniški parceli v Dol. Podgori. Interesenti dobe pojasnila

pri Majerju Mihi v Dolu 7. D. Stari trg ob Kropi.
PRDAM KMEČKI MLIN z naravnimi kamni. Naslov v upravi Dol. lista (23-58)
ISCEM PRIDNO in pošteno gospodinjstvo pomočnico z znanjem gospodinjstva del. Hela Skuški Vrhovcova 6. Ljubljana.
NASLA SEM OTROŠKA rjava očala na poti do Splošne bolnišnice. Lastnik jih doli v upravi DL.
KUPIMO PLOŠKE PLETILNE STROJE (Flachrick-maschine), širine od 70 cm navzgor. Številke niso važne. Ponudbe na podjetje KROJAC Novo mesto.
POHISTVENEGA MIZARSKEGA pomočnika sprejme takoj Mizarstvo Prelešek, Ljubljana-Trnovo, Pot na Rakovo ješko 15.
PRDAM ZAPRAVLJIVCEK v dobrem stanju in lažji voz za prevoze ter 3 komate. Hrastar, gostilna, Smilnel.

ZAHVALE

ZAHVALA
Društvo prijateljev mladine v Crnomlju se zahvaljuje vsem, ki so kakorkoli pripomogli k dobremu uspehu prireditve ob Novoletni jelki. Zahvaljujemo se tudi okrajnemu odboru DPM Novo mesto, Občinskemu ljudskemu odboru in podjetjem, ki so akcijo denarno podpirali. Priznava sno dolžna zahvalo KUD Crnomelj, ki je večkrat brezplačno uprizorilo »Princeco in pastirčka«. Razen tega se zahvaljujemo članicam ZSD in prosvetnim delavcem, ki so poživljeno pomagali pri prireditvi.

ZAHVALA
Ob nenađomestljivi izgubi naše ljube žene in matere
METKE JUZNA
iz Dragomilje vas,
se najlepše zahvaljuje vsem sorodnikom, prijateljem in vaščanom za izraženo sožalje, pomoč in veliko udeležbo na pogrebu. Vsem prisrčna hvala!
Družina Južnova.

ZAHVALA
Vsem, ki ste našo drago mamo
MARIJO MURNOVO
iz Podturna
spremili na njeni zadnji poti ter sočustvovali z nami, najlepša hvala. Posebej se zahvaljujemo okr. odboru ZB v Novem mestu za darovani venec, občinskemu odboru ZB Straža — Toplice za darovano cvetje in venec ter govrnikom za tople poslovilne besede.
Murnovi.

ZBORI VOLIVCEV
v Straži-Toplicah
V občini Straža—Toplice so petekali zbori, na katerih so volivci razpravljali o bližnjih volitvah republiške in zvezne skupščine, volili delegate za kandidacijsko konferenco in nove krajevne odbore.
Na vseh zborih volivcev so izvoljeni delegatov predlagali, da naj v njihovem imenu predlagajo za kandidate za republiško skupščino Viktorja Zupančiča, za zvezno skupščino pa Nika Belopavloviča. Na zborih pa so obravnavali tudi razna komunalna vprašanja, za katere se volivci zanimajo, posebno za izboljšanje komunalnih naprav, vodovoda, elektrike, napajališč, perišč itd.
F. J.

15. januarja so pokopali v Dol. Straži Nežo TURK iz Podgore pri Prečnu. To je bila res čvrsta dolenski korenina, saj je čakala 99 let in 10 dni!

Nov krajevni odbor v Šmarjeških Toplicah

Preteklo nedeljo je bil v Šmarjeških Toplicah zbor volivcev, na katerem smo izvolili tri delegate za kandidacijski konferenci. Izvolili smo tudi se-

SAHA

SAHOVAKI IMA NAJVEČ UPANJA
Sahovski turnir za VIII. prvenstvo Novega mesta je tik pred zaključkom. Doslej so odigrali 11 kol, ostala dva in odložene partije pa bodo odigrali še v tem tednu. Najboljši igralec je v tej ekipi, ki je zmagala s 100 odstotki možnih točk. Jenko in Gajski sta najprejnjša kandidata za 4. in 5. mesto in za drugo kategorijo. Prvemu manjka je pol-druge točke (iz dveh partij), Gajskemu pa 2. točka iz štirih partij. Prva četvorica s tega turnirja bo igrala na bližnjem prvenstvu Dolenjske.
Stanje na tabeli po II. kolu: Bartolj 3 in pol (1), Škerlj 3 (3), Jenko 4 in pol, Gajski 3 (2), Inz, Kralj in Fink 3 in pol, Inz, Ajdič 4 in pol (1), Čučnik 4 in pol, Verbič 3 in pol (2), Hrovatič 3 (3) itd. F. M.

Lanski uspehi atletov

Po številu tekmovalcev ter novih družvenih in dotacijskih rekordov lahko rečemo, da je bilo preteklo leto najuspešnejše po osvojitvi. Naši atleti so nastopili skupno na 25 tekmovalnih in 9 krat v Novem mestu in 11 krat drugje. Skupno je tekmovalo na vseh tekmovalnih 48 članov našega društva. Ta številka je res zelo nizka, ker ima naš Partizan še veliko sposobnih članov, ki bi lahko nastopili.
Društva manjkajo atletski rekordi, zlasti sprinterice, ki jih ima sedaj le ena četrtina članov in so v času tekmovalni romale z nog na noge.
Moški tekmovalci so izboljšali 8 družvenih rekordov. Marijana Potrča lahko smatramo za našega najboljšega tekmovalca. S skokom 1,85 m v višino je postavil nov dolenski rekord in si tudi delil 1. in 2. mesto v Sloveniji v lestvici najboljših skakalcev. Potrča, ki dosega v raznih panogah velike uspehe, moramo čestitati za njegov trud in poživljeno. Pohvaliti moramo tudi Bavdka, Grmovnika in Spilarja, ki so stebri našega društva.
Dekleta so izboljšala 8 družvenih rekordov. G. Potrča rezultat iz leta 1935 niso izboljšale samo teka na 100 in 200 m ter skoka v višino.

Za maškardo v Novem mestu

Odbor za pripravo maškarnega obhoda v Novem mestu na pustni torek sporoča, da bo sestane vseh, ki se nameravajo udeležiti obhoda, v četrtek 30. januarja ob 18.30 v gostilni Vrhovnik. Priidite.

Lanski uspehi atletov

Najboljša je bila Goršnova, ki je postavila nov rekord v teku na 400 m in izboljšala dolenski rekord v teku na 800 m. Odlična Goršnova je tudi prva Novomeščanka, ki je oblikala oves zdravne reprezentance v dvoboju mladink proti Komunim. Pred koncem sezone je prejela dva prehodna pokala. Če pa bo hotela v letošnjem letu nastopiti v družbi naših najboljših tekačev, pa bo morala bolj vaditi. Med dekletki moramo pohvaliti tudi vestranski atletinji Kotnikovo in Vidmarjevo.
Pregled rezultatov za leto 1937: (v oklepaju so prejšnji rezultati):
100 m: Tomo Vidmar 11,7 (Peterlin 11,8)
200 m: Ivan Ljub 24,4 (Skufca 25,9)
400 m: Rudi Grmovšek 55,2 (Dokl 55,5)
1500 m: Ivan Lah 4:30,2 (Lipar 4:52)
3000 m: Ivan Lah 10:04,2 (Dokl 10:51,2)
5000 m: »kmovali (Dokl 17:16,02)
4 x 100 m: TVD Partizan 50,1 (TVD Partizan 51,2)
daljina: Marijan Potrč 1,85 (Potrč 1,73)
daljina: Marijan Spilar 4,55 (Baunder 4,92)

Za maškardo v Novem mestu

Odbor za pripravo maškarnega obhoda v Novem mestu na pustni torek sporoča, da bo sestane vseh, ki se nameravajo udeležiti obhoda, v četrtek 30. januarja ob 18.30 v gostilni Vrhovnik. Priidite.

montaža

Foto

Novo mesto

sprejme večje število kvalificiranih

KLEPARJEV, KLJUČAVNIČARJEV, VARILCEV in STRUGARJEV.

Prvenstvo PARTIZAN v smučanju

1. in 2. februarja
Novomeško telesovzgojno društvo Partizan bo organiziralo družbene tekme 1. in 2. februarja na smučišču Novega mesta. Že v soboto 1. februarja bodo ob 15. uri tekme v skokih na naši stari zastiti skakalnici pri Roku. V nedeljo ob 10. uri dopolne bodo na Marofu tekme v tekih, ob 11. uri pa veselašom.
Pred dnevi sta se pri našem društvu pričela smučarska tečaja, ki ju vodita dva izkušena vaditelja. Vsi tečajniki bodo tekmovali v teku in veselašom.
Na tekmovaljih bodo nastopili tudi tečajniki obeh tečajev, ki ju je priredilo Društvo prijateljev mladine. Vabimo tudi ostalo mladino, ki ni vključena v smučarske tečaje ali naše društvo, da se udeležijo razpisnih tekmovalj.
Za mladince in člane bo v nedeljo 2. februarja ob 15. uri za tovarno Novoleto društveno prvenstvo v slalomu in smuku. Med tednom pa bodo nastopili naši najmlajši — pionirji in pionirke — na tekmah v sankanju, ki jih bodo organizirali novomeški laborantki. Berite navodila o tekmovalju tudi na letakih.
Najboljši z družvenega prven-

Uspele smučarske tekme v Trebnjem

TVD Partizan v Trebnjem je že dve časa pripravil mlade smučarje za bližnjo sezono, tako da so sedaj že kar dobro pripravljene, čeprav so na snegu trenirali le nekaj dni. Suhli trening in nekaj dni na snegu, je omogočil, da smo uvedli prve smučarske tekme, ki so veljale kot izbirne za tekmovalce dolenjske smučarske podzveze in za pionirsko-mladinski zimskešportni smučarski festival v Novem mestu. Na tekmah se je zbralo veliko število tekmovalcev, saj jih je skupno tekmovalo kar 173. Tudi gledalcev je bilo precej.
Doseženi so bili taki rezultati:
Tekli: mlajše pionirke (600 m): I. Zdenka Smuk 5,16, Milena Slak 9,55, večje pionirke (1000 m): I. Metoda Moravec 19,57, 2. Majdič Grifar 19,05. Mlajši pionirji (600 metrov): 1. Stane Koštal 7,04, 2. Matija Vidmar 7,43. Starejši pionirji (1000 m): 1. Jože Čučelj 13,26, 2. Franc Slak 12,43. — Mladinci (4000 m): 1. Marijan Strozak 18,55, 2. Viktor Novak 19,02.
Veselašom: mlajše pionirke: 1. Dragica Zupančič 0:55,8; 2. Milena Slak 1:01,4; starejše pionirke: 1. Jelka Florjančič 0:46,2; 2. Metoda Moravec 0:58,3. Pionirji pod 10 leti: 1. Stane Šepić 0:55,5; 2. Stane Gabrielc 0, 01,0. Mlajši pionirji: 1. Janez Kos 0:43,9; 2. Lovro Žen 0:43,9. Starejši pionirji: 1. Bojan Tomšič 0:44,7; 2. Jože Čučelj 0:45,5. — Mlajši mladinci: 1. Bogo Strozak 0:41,9; 2. Alojz Perpar 0:42,5. Starejši mladinci: 1. Drago Rebernik 0:40,5; 2. Janez Zupančič 0:47,8.
Organizacija tekmovalja je bila dobra, proge v redu pripravljene in tudi sneg je bil kot nalašč za tekmovalce — suh. J. B.

Ivo Pirkovič.

Kako je umrla cesarska cesta

3

Engländer, ki je prihajal iz Velike Kaniže tudi sam v Ljubljano, je imel s Hlengom, Baumgartnerjem, Klemenčičem in drugimi skrivno zalogo žita pri krčmarju Jakobu Trdini na Dunajski cesti št. 62. Nenadna preiskava pri Trdini je zasledila 13 vrek koruze, last važdinskega kupca Mojzesa Izraela in do-

cium, je živelo od vozarjenja na Trst in Sisek. Moj stari oče je nekdo, še v tlačarskih časih, vozil pšenico po štajerski strani na Mirensko dolino, namenjen v

Trst. V Sevnici so se mu med nevihto na brodu sredi Save splaseli konji vzpeli pokonci, voz je s tovorom zgrmel v naraslo vodo, potegnil za seboj še Hrovat toži 31. decembra 1868 v nekem pismu.

»Edini vir dohodkov v Sentjerneju, vir vozarjenja namreč, je čisto usahnil; posestva so povsem in skoraj skoz in skoz uničena in zavladovalo je popolno uboštvo. Vrh tega nobenih kreditov. In ker je dandanes posestnik večinoma prisiljen jemati posojila, so postale oduške orestri zakon, zavoljo česar je v teh krajih zaradi zaostankov več kmetij dobila davkarja, da jih prodajo.«

Potomec uskoških priseljencev, tesarski mojster Franc Jurgalič iz Grobelj na Sentjernejnem polju, je pri svojih osemdesetih letih živa kronika svojih krajev. Poleti letos mi je živo popisal tiste hude čase, od katerih si je šele tretji, to je njegov rod opomogel:

»Tudi Grobelje, kjer je stalo nekdo veliko rimsko mesto Cru-

konje in vse je izginilo v razpenjenih valovih. Ded se je vrnil domov obupan in prodal za tri sto goldinarjev pol grunta vaškemu županu Cernetu.

Potem je prišla železnica in spravila na tla vso dolino. Colariču in Zamanu je šel ves grunt, Jurgalič, Ledina, Rodman so zgubili vsak pol posestva.

Stiska je bila vsak dan hušša. Dedu se je podrl kozolec in ni ga bilo več. Črvi so mu zgolodali skedenj in senik in ni imel s čim postaviti nova. Segnil so mu svinjaki in ni bilo misliti na druge. Stari oče je velil sinu, če otroku, naj poveže culo, in sta odšla za drugimi čez Gornjance, tesat dože, ladijski les in prave za tisto železnico, ki ju je ugonobila.

Gradnja pristanišča v Etiopiji

Naše pomorsko gradbeno podjetje je prevzelo gradnjo velikega pristanišča v mestu Asab v Etiopiji. Konec decembra je tja že odpotovala skupina gradbenih strokovnjakov. Predvidevajo, da bo pri gradnji zaposleno okoli 100 Jugoslovanov — inženirjev, tehnikov, poslovodij, pomorcev, mehanikov in drugih.

Taborili so v snegu

V nedeljo zvečer so se vrnili s štiridnevnega tradicionalnega zimskega tabora na Gorjancih člani kluba Strela, RGT. Tabor so si uredili na Bazi 826,5 pod Jelenovim skokom. Navzlic hudemu mrazu so spali v šoturu in kuhali večino obrokov na svojem ognjišču na prostem. Trikrat dnevno so imeli radijsko zvezo z Novim mestom, ki jo je omogočila komanda JLA, in sporočali vremenološke in druge podatke vodstvu Gorjanskih tabornikov, ki pripravljajo v tem tednu večji izlet svojih članov k Domu Vinka Pardišiča.

Red za zvestobo

Etiopski cesar Haile Selasije je nedavno ustanovil odlikovanje, ki je vsakokoli prvo na svetu, namreč »Red za zakonsko zvestobo«. Pogoj, da mora biti zvest, ki je pa živel samo 14 dni. Obtožnica pravi, da je tudi njega poslala v krtovo deželo.

»Vesela vdova«

Merri Wilson, 66 let stara Angličanka, je slovela pod imenom »vesela vdova iz Welnd Noocka«. No, ta vesela vdova je sedaj pod ključem, obtožena, da je leta 1956 zastrupila svojega drugega moža, po petih mesecih zakona. Kmalu nato se je poročila s tretjim, ki je pa živel samo 14 dni. Obtožnica pravi, da je tudi njega poslala v krtovo deželo.

NEKAJ OKROGLIH

DIJAKŠKA

»Veš, očka,« skuša dijak gnaraviti slabo oceno ob prvem polletju, »saj v šoli pravzaprav nisem tako slab, toda v našem razredu je sedaj veliko nižanje ocen!«

UPRAVIČEN VZROK

»Tovariš sodnik, ločiti se hočem...«

»Zakaj pa?«

»Zaradi krtače!«

»Krtac? Kako to?«

»Zena že petnajst let ob vsaki priložnosti meče vame vse mogoče krtače.«

»In ste se šele sedaj odločili za ločitev?«

»Seveda: doslej jih je metala vedno mimo mene, od

včeraj me je pa začela že tudi zadržati z njimi...«

SKOPUH

»Veš, moj zaročenec je strašen skopuh. Pomisli, za rojstni dan mi je kupil le barvilo za ustnice, ker meni, da mu bom to v obrokih vrnila.«

POKVARJENA STARINA

Po navadi pišemo le o »pokvarjeni mladini«. Iz Londona pa poročajo, da 53-letna bogata dama toži 73-letno baronico, ker da ji hoče izneveriti in zapeljati njenega 93-letnega moža.

SKOTSKA

Skot kupuje avto. Ko ga izbere, vpraša prodajalca: »Ali troši veliko bencina?«
»Malenkost, gospod: komaj eno žlico!«
»Žlico za kavo ali za juho?« se pozanima Skot.

ZENA V ČRNEM

Mihelca se je ločila in vnovič poročila. Čez nekaj časa jo sreča prijateljica. »Za božjo voljo, Mihelca, kaj ti je mož umrl, da si vsa v črnem?«
»Ne, ni umrl, ampak take obupne zganja, da sem začela žalovati za svojim prvim možem.«

Kaj se zgodi vsak teden doma in po svetu, vam pove DOLENJSKI LIST; naročite ga zato še danes, če ga morda še vedno kupujete v trafikli.

Jože Dular: ZAPISKI STAREGA GROBARJA

14. avgusta

Moj zet je vsak dan bolj divji. Stiška pesti, pljuje po tleh in kolne Talijane. Kristina ga komaj miri.

Včeraj ponoči ga je Kristina nenadno pogrešila. Zvečer je šel spat, ponoči, ko se je zbudila in potipala postelj poleg sebe, pa ga ni več bilo. Do zore ni potlej več zatisnila očesa.

Se pred svitom se je vrnil ves rosen in blaten. Rekel je, da ni mogel spati, pa je šel malo na vrt in na njivo. »Norec!« je vpila moja stara, »ali hočeš, da te vojaška patrolja ustrelj? Če ne moreš spati, pred hišo se ušedi in miruj! Nesreča bo, Kristina, nesreča, ker imamo ta dva norca pri hiši!« (Pri tem je mislila tudi mene).

Jaz sem molčal. Poznam svojega staro. Se če pametno govori, ji človek ne pride do konca. Kaj šele, če klati neumnosti.

17. avgusta

Grozen poboj so sinoči naredili Talijani. Ko me je zjutraj prišel iskat Matija, mi je rekel: »Stari, danes pa bo dela na pokopališču. Šestnajst jih je.« »Šestnajst? Koga?« sem zoprijal. »Naših ljudi. Pobitih. — Kramp in lopato vzemi! Jaz stopim še po Kastelca.«

Povem, da se mi je zavrtelo v glavi, ko sem to slišal. Šestnajst naših ljudi! Videl sem sicer, kako so vojniki predvčerajšnjim, na veliki šmaren, iz Podhoste prignali gručo fantov in mož. Tudi strojnico in močne strele sem slišal sinoči. Ampak, da so jih šestnajst... šestnajst naših...

Se tisti dopoldan sem zvedel. Dvanajst jih je bilo iz Podhoste, trije iz Meniške in eden iz Leske vasi. Na veliki šmaren popoldne so vas obkolili vojniki in jih pobrali. Nič niso izbirali; vzeli so pač tiste, ki so jim prišli pod roko. Potlej so jih gnali v Siražo. Tu so jih zaprli na nek skedenj, jih malo zasilili, zvečer pa ustrelili.

Bilo je strašno, ko so zvedeli, da jih peljejo v smrt. Mihovčeva je rekla, da jih je silasila, kako so vzdihovali in govorili tik pred smrtjo, saj so jih bili vojniki uklenjene prignali prav pred njihovo hišo. Mavčev je kar na glas vpil: »Kaj sem vam storil, da me boste ubili? Tri otroke imam! Zeno imam!... Kaj sem vam storil?!... Neč je bila sveta in vse se je kar dobro videlo, čeprav ni bilo maseca. V zvoniku je bilo menda ravno enajst, ko so jih osem odpeljali k farovski kozoletu, jih privezali na late in jih ustrelili. Potlej so pobili še drugih osem.

Bilo jih je grozno videti. Ko sem stopil na pokopališče, so ležali vseprek po grobovih in ob zidu. Po krvavi travi se je poznalo, kako so vojniki pobite vlekli za nogo od kozolca na pokopališče. Zadnje so menda kar pometali čez pokopališki zid.

Izkopali smo jama in nato še eno. V prvo smo jih položili enajst, v drugo pa pet, ker je bila prva že polna. Zlezel sem v jama, Matija in Kastelec pa sta mi podajala mrtve. Te sem potlej polagal enega zraven drugega in jim razbite obraze pokrival s klobuki in kapami. Ves krvav sem bil po rokah in okleki. Kastelcu je pri tem postalo slabo.

Danes dopoldne so ženske iz Podhoste prinesle svojim v barate obleko in hrane. Uboge reve! Niso vedele, da jim može in sinovi že leže pobiti pod zemljo.

Danica Bajer, dijakinja V. letnika učiteljskega v Novem mestu, v vlogi županove Micke (Linhart).

Končno dovolj snega

Mladina je bila že vsa pestrna, ker tako dolgo ni bilo snega in nekateri so že premišljevali, ali ne bomo morali vsa tekmovalna prenesti na Gorenjsko; končno je Dolenjsko prekrila snežna odeja. Že prvi dan, ko je zapadel sneg, so bile vse večje in manjše strmine polne navdušenih smučarjev in sankarjev.

Učitelji pa so bili našli prvi letošnji smučarji; obiskovali so smučarski tečaj v Kranjski gori že v prvih dneh januarja, ko je pri nas še sijalo toplo sonce. Njim je zadnje nedeljo sledila še druga skupina, poslednja pa bo odpotovala v začetku prihodnjega meseca.

Cimveč naših učiteljev se mora naučiti smučati, da bodo lahko mladino popeljali na zanežene poljane, kjer so telesovzgojne ure mnogo bolj zdrave in koristne kot v telovadnicah.

Dijaki učiteljskega imajo v programu obvezne smučarske tečaje. Lani smo brali, kako so se smučali učiteljski iz Tolmina in ostalih učiteljskih, o naših pa nič, ker jim že nekaj let ne moremo nuditi takega tečaja. Ne moremo si predstavljati učitelja na oddaljeni koli, ki je brez smuču in ne zna smučati, ko vendar večina otrok v zimskem času hodi s smuču v šolo.

Tudi za naše najmlajše so se v raznih krajih našega okraja začeli smučarski tečaji. Letošnje leto je posebno važno, ker bodo razne tekme v sankanju in smučanju prirejene v počastitev 15. obletnice pionirske organizacije. Posebni štabi, ki so bili prav zato postavljeni, skrbijo, da se bodo naši najmlajši člani pripravili za folska, obinska, okrajna in končno republiška tekmovanja.

Jugoslovanski kirurgi v Indiji

Na vabilo indijske vlade sta 10. januarja odpotovala v Indijo profesor dr. Izidor Papo, načelnik kirurške klinike Vojaške medicinske akademije, in docent dr. Vinko Arneri, načelnik klinike za plastično kirurgijo. Ostala bosta kakšne tri mesece v indijskih centrih za kirurgijo in plastično kirurgijo, kjer bosta imela razgovore o problemih in najnovejših metodah teh panog medicine.

Borba za zdravje

Po statistiki mednarodne Zdravstvene organizacije je danes na svetu 1.200.000 zdravnikov in 628 medicinskih visokih šol. Te šole dajo vsako leto 66.700 novih zdravnikov.

Zadnji čas je,

da plačate letno naročnino, če želite sodelovati v nagradnem žrebanju.

Porast brezposelnosti v Kanadi

Iz Kanade poročajo o nadaljnem porastu brezposelnosti. V mestu Torontu se je število ljudi, ki iščejo zaposlitev, v enem tednu povečalo za 3.558 ljudi, vseh brezposelnih pa je bilo v tem mestu v začetku januarja 47.183. V mestu Windsor je bilo ta čas nezaposlenih 20.748 ljudi ali 20 odstotkov vse delovne sile v mestu. V tem mestu so brezposelni organizirali povorko in zahtevali javna dela v mestu, da bi prišli do zaslužka. Povorko je organiziral sindikat avtomobilskih delavcev.

»Zdaj je pa dovolj tega! Še danes nesj budilko popraviti!«

Za vzgojo mladih režiserjev

Ze nekaj let je uvedena na učiteljskih novost, da si dijaki lahko poljubno izbere predmet: glasbo, kulturnoprosvetno delo, kmetijstvo itd. Za kulturnoprosvetno delo se je v letošnjem letu javilo na novomeškem učiteljskem v 4. in 5. letniku skupno 40 dijakov in dijakin. Namen tega predmeta je, da dobi bodoči mladi učitelji osnove igralskega ustvarjanja in režije, kar jim bo brez dvoma zelo koristilo pri izvenšolskem delu na vasi. Naši ljudje na vasi si ne želijo samo plehkih komedij, ki nimajo nikake vsebine, ampak hvalježno sprejemajo vsako dobro nastudirano težje delo. Zato je prav, da tisti, ki imajo

veselje do režije, dobe osnove pri sistematičnem študiju v šoli. Program obsega deklamacijo, odrski jezik, sceno, osnove režije, praktični študij igre, zgodovino gledališkega ustvarjanja in tečaj za maskiranje. Gledališka kultura mora prodreti v sleherni vas. Gledališke družine se morajo zavedati svojega kulturnega in vzgojnega poslanstva, saj ravno preko odra posredujejo igralci najlepše ideje neposredno gledalcem. In naše amaterstvo je treba poživiti! Zavedati se moramo, da je vsa slovenska gledališka tvornost zrasla iz igralskega amaterstva, ki prav tako posreduje ljudstvu vrednote

gledališke umetnosti. Osnove za to posredovanje naj dobi učitelj že na učiteljskem, da bo z veseljem prišel za delo, da bo znal zbrati okoli sebe ljudi, mladino, in ji vcepiti ljubezen do odreskega dela, da bo znal voditi igro in jo privesiti; do vlišne, ki je bila nekdo in je se danes ponos našemu amaterstvu. —an.

Tako so nekdo tovarniki po Dolenjskem tovorili razno blago od Trsta proti Hrvaški in iz drugih krajev (iz Valvasorja).

gnala, da je ta tihotapec brez obrtnega dovoljenja že prodal mlinarju Sraju pšenico in mu po svojih mešetarjih Mateju Gartrözi in Petru Orešku ponujal tudi zaplenjeno koruzo. Izrael je moral kljub pritožbam plačati 150 goldinarjev in poravnati podgred goldinar stroškov. Težave pa je imel tudi krčmar Trdina.

V avgustu 1855 sta Rosenberg iz Zagreba in Betelheim iz Vardžina, ki se je skrivaj pri krčmarju Rodetu na Dunajski cesti, komaj ušla roki magistrata iz Ljubljane. Iz Velike Kaniže prihajajo tudi Moric Weismayer, Jakob Puchler in drugi, svoje žito pa tihotapijo po skrivnih skladiščih v Šiški (neki Fesler) in v Udmatu.

Velika cesarska cesta Sisek—Ljubljana je služila potemtakem v veliki meri tihotapcem. Ni pa bilo slišati, da bi jo ogrožali — razen na Raubarkomandi pri Postojni — tudi razbojnik, kot so njeno veliko hrvaško sestro Lužiano, ki je držala iz Zagreba na Reko. Po tej si potoval v tistih časih varno le s potrdilom, da si tolovajev plačal odkupnino že v Zagrebu ali na Reki, kjer so imeli razbojniki stoji »konzulate«.

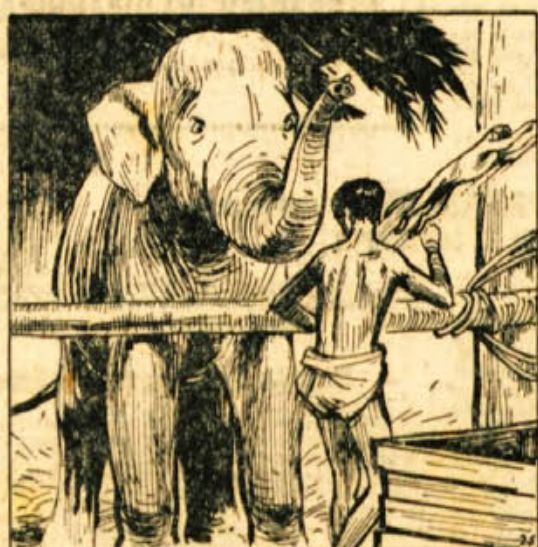
Ko je zdiral železni konj iz Zidanega mosta tudi proti Zagrebu, so res izginili na veliki trgovski cesti stari vozniški konvoji. Dolina Krke je čez noč osiromašila, kakor da je strupena slana vzele staro blaginjo. Težki parizariji so rjaveli po dvoriščih. Pod klanci so omele starinske vozniške krčme z obokanimi vrati in kamnitimi mizami in košati senči. Nekdo bogati domovi so propadali. Anton

Vera je privatna stvar

V ZDA bo leta 1960 popis prebivalstva. Vlada je sporočila, da pri tem popisu ne bodo postavljali vprašanja o pripadnosti veri, ker skoraj polovica državljanov na to vprašanje ne bi odgovorila. V ZDA je namreč več ko 70 milijonov ljudi, ki ne pripadajo nobeni veri. Pravijo, da je vera privatna zadeva posameznika in država nima pravice postavljati takih vprašanj.

Žito pod snegom

Na poljih pokrajine Peace River v Kanadi je ostalo pod snegom na milijone bušjev žita. Zaradi slabe cene žitu farmarji niso mogli pospraviti pridelka in ga je več kot polovico ostalo pod snegom. Poročilo navaja, da bo zaradi tega prizadetih v tem kraju 8.500 farmarskih družin, v kraju British Columbijske pa tudi okoli 1000 družin. Če bo zima suha, upajo da bodo nekaj žita še rešili spomladi.

25. Hotel sem, da bi bil slon opel naklonjen in da bi se opica vjudovala vedla do njega. Nekega dne sem vzel opico na ramo, šel z njo pred hlev in jo tam držal tik pred slonom, ki je ravno tedaj žrl mladice. Včasih je posegal po kakšni močnejši vejli in jo na debeljšem koncu zgrizel v mehak čop. Jo s trobecem prijel za drugi konec in se začel z njo zvigniti. Brž ko je zagledal Koplja, je zapuhal in vzdignil trobec, da bi ga pograbil. Opica je do smrti prestrašena skočila z moje rame in splezala na streho hleva.

26. Stopil sem h Kariju in ga začel miriti. Dejal sem mu: »Kari, pogledj: da si se navadil psov, si enega usmrtil. Nikar ne usmrti zdaj še mojega Koplja zato, da se boš navadil na opice.« Kariju se je hudo za malo zdelo, da bi se navadil na opice. Slon je namreč zelo podobni ljudem, ki ne znajo prijateljsko občeavati s tistimi, o katerih mislijo, da so neznanega rodu, in jih imajo za niže od sebe. Vrh tega se sloni le redkokdaj srečajo z opicami, kajti opice skačejo le po drevesih in kriče tako neznanansko, da so slonom, ki so mirni in resnobl, že zato skrajno zaprni.

27. Vendar ni trajalo dolgo, ko sta se Kari in Koplja sprizajnila. Nekeč sta stala ob kupu sadja; slon na eni strani, opica na drugi, in oba sta z velikim tekotom pospravljala slastno jed. Slon je žrl hitreje od opice. Ko je vse sadje izginilo, jo je opica mislila pobrisati na bližnje drevo, zdajci se je slon obrnil in odcepil j hlev. To je opico opozumilo, odšla je na streho, se sklonila čez rob in kukala v hlev. Zlezel sem Kariju na hrbet in požviljal opico. Skočila mi je na ramo. Slon je zadrževal, potem pa se je umiril. Ko sem mu zaklical »Mati!« se je premaknil in odšel smo iz hleva.

28. Nekega dne smo vsi trije odšli na bazar. Jaz na slonu, opica na moji rami. Ko smo na nekem uličnem vogalu naleteji na goro mangovih sliv, mi je opica skočila z rame in zlezla na vrh kupa. Lastnik sadja je pri priči zagnal krik in vik in jo prepredil. Kari pa je iztegnil trobec, segel po sadežih in jih z veliko stasjo požiral. Ko pa je zaslišal, da so ljudje, ki so šli lovit opico, vračajo, jo je popihal in stekel proti domu. Doma sem zagledal Koplja, kako pogreza obraz v velikansko mangovo slivo.